

ΚΛΕΙΩ

Τόμος Ε'.
ΑΡΙΘΜ. 12 (108).

Συνδρομή, αρχομένη από 1. Ιανουαρίου και 1. Ιουλίου εκάστου έτους, εξήμισιος μόνον και προπληρωτέα: Πατριάρχου φράγκ. χρ. 10 ή μάρκ. 8.

ΕΤΟΣ Ε'.
τῆ 15/27. Ιουνίου 1880.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ.

Ὁ βίος του ὅλος, βίος εἴκοσι καὶ ἑννέα ἐτῶν μόνον, ὡς ἐν ἄσμα ἀγάπης, ἀποτυποῦται ἐν τῷ Ἔργῳ αὐτοῦ: Τὰ τέσσαρα τεύχη τῶν Ἀττικῶν του Νυκτιῶν.

Ἡ ἀγάπη εἶναι αὐτὸ τὸ μέγα, τὸ κυριεῦον αἰσθημα ὅπερ πλημμυρεῖ τὴν μεγάλην ψυχὴν καὶ τὸν βραχὺν βίον τοῦ ποιητοῦ: ἔπρεπε ν' ἀποκληθῆ ὁ ποιητὴς τῆς ἀγάπης· οὐχὶ τῆς ἀγάπης, ὅταν ἐρμηνεύουσιν αὐτὴν, χωρὶς νὰ τὴν γνωρίζωσιν, οἱ σικχαμεροὶ μονότονοι τρουβαδοῦροι τῆς ρωμαντικῆς Ἑσπερίας καὶ οἱ σικχαμερώτεροι παρ' ἡμῖν μιμηταὶ των, οὐχὶ τῆς ἀγάπης ἐκείνης ἐν ἣ ὡς ἐντὸς ἔλους ἢ ζωῆ παραδέρεται καὶ πνίγεται, οὐχὶ ἐκείνης ἣτις ἀόριστόν τι καὶ ἀδιάγραπτον ἰδανικὸν περιέπουσα ὡς αἰσθημα εὐνόου εἰς κενούς λήρους ἐξατμίζεται, ὄχι· ἀλλὰ τῆς ἀγάπης, οἷα ἐν ψυχῇ μόνον Ἑλληνίδι νὰ ἐμφωλεύσῃ δύναται, τῆς ἀπείρου ἐκείνης θερμουργοῦ καὶ ἀκατασχέτου ἀγάπης πρὸς τὴν ζωὴν καὶ τὸν κόσμον, ἣν καὶ αὐτὸς ὁ ἀπὸ Γαλιλαίας διδάσκαλος, θερμότερον καὶ βαθύτερον θὰ ἤσθάνετο ἴσως, ἂν ἀπέμενε ἀνθρώπος, εἴτε ἂν ἐγεννᾶτο Ἕλληνα.

Ἰπὲρ τῆς οικογενείας αὐτοῦ, ἣν εὐποροῦσαν πρότερον δεῖναι εἶχον πλήξει βιωτικαὶ καταγίδες, ὁ ποιητὴς δεσμεῦων τῆς ψυχῆς του τὴν πτῆσιν, ἀνήρτα τὴν λύραν του οὐχὶ εἰς ἰτέαν ἀλλ' εἰς τὸ Εἰρηνοδικεῖον, κατὰ τὴν ἰδίαν του φράσιν· τοὺς τό-

ΚΛΕΙΩ. ΤΟΜΟΣ Κ'.

μους τῶν ἔργων του, γλυκύτατον φόρον τελῶν, ἀφιέρου τοῖς φίλοις· τὴν Πατρίδα ἐλάτρευσε τὰς γενναιοτέρας τῆς καρδίας του ὑπὲρ αὐτῆς ὀμάς ἐρμηνεύων εἰς ἀπαράμιλλα ῥήματα καὶ ὡς ἀδελφὸς φιλοστοργότατος τὰ ἔρημα καὶ τὰ ὄρφανὰ τῆς περισυλλέγων καὶ ὑπὲρ αὐτῶν μερμινοῖν διὰ τῶν Σχολῶν τῶν Ἀπόρων Παίδων.

* * *

Ἐπὶ τοῦ καλλιμαρμάρου μνήματος ὑπὸ τὸ ὅποιον κατετέθησαν τὰ θνητὰ λείψανα τοῦ ποιητοῦ, ἀπὸ Παρισίων μετενεχθέντα, βαρεῖα κεῖται βίβλος ἀντὶ πλακὸς ἐπιταφίου καὶ ἐπὶ ταύτης αἱ δύο μόνον αὐταὶ λέξεις ἐχαράχθησαν „Ἀττικαὶ Νύκτες“. Ὅπως ἐπὶ τοῦ τάφου οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς βιογραφίας τοῦ Ποιητοῦ αἱ δύο αὐταὶ λέξεις λέγουσι τὰ πάντα. Τὸ ἔργον του εἶναι ἡ ἱστορία τοῦ βίου του· διὰ τὴν χρονογραφίαν αὐτοῦ ἀρκεῖ νὰ προστεθῶσι χρονολογίαι τινὲς καὶ γεγονότα οὐδόπως παραλλάσσοντα τῶν τῆς κοινῆς βιωτικῆς ἐξελλίξεως τῶν πλείστων παρ' ἡμῖν νεαρῶν ἐπιστημόνων. Ὁ κοινωνικὸς βίος ἐν Ἑλλάδι διὰ τὴν παρούσαν γενεάν, καὶ τὴν πρό αὐτῆς, εἶναι ὁμαλώτατος· βιοπορίζομεθα καὶ ἀνωόμεν· αἱ σκηναὶ τοῦ τοιοῦτου παρ' ἡμῖν κοινωνικοῦ βίου δὲν διαφέρουσιν ἀλλήλων· ἡ μάλλον ἢ σκηνὴ εἶναι μία καὶ μόνη·

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ.

και εν αυτη̄ αδιατάρακτος επικρατεῑ η̄θικη̄ η̄μεριᾱ η̄ν πολλοῑ εκλαμβάνουσι, σφαλλόμενοι, ως φθίσιν, ἔλλειπουν αῑ περιπέτειαι, τὸ δρᾶμα δὲν ῡφίσταται, ἢ τοῦλάχιστον οὐδαμοῦ ἐκδηλοῦται ἂν μὴ — σπανίως καὶ κατ' ἐξαιρέσειν — μεμυνομένων καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον ἀδιόρατον ἢ ἀκατανόητον, Σαίξπηρειῶν τῶν τρόπων ὡς παρὰ τῶν Ἀρλέτων, ὑπὸ τι κρανίον, ἀνεξαρτήτως τῆς περὶ αὐτὸ ἀτμοσφαιρας̄ φωσφορίζον ἢ καταιγιζόμενον.

* * *

Τουαύτη̄ ἐξαιρέσειν, ἐκ τῶν ἀγλαοτέρων, καὶ ὁ Σπυρίδων Βασιλειάδης, ἐγεννήθη ἐν Πάτραις μηνὶ Δεκεμβρίῳ τοῦ 1815, ἐπεράτωσε τὰς γυμνασιακὰς σπουδὰς τοῦ 1832, καὶ ἐνεγράφη εἰς τὴν Νομικὴν Σχολὴν τοῦ ἐν Ἀθῆναις Πανεπιστημίου ὅθεν ἐξῆλθε διδάκτωρ τὸ 1868. Τὸ 1872 μετὰ τῶν συνεταίρων του τοῦ „Παρνασοῦ“ ἐγένετο ὁ Ἰδρυτὴς τῆς Σχολῆς τῶν Ἀπόρων Παιδῶν ἐν Ἀθῆναις. Ἀρχομένου τοῦ 1874 μετέβη εἰς Παρισίους φέρων ἡδὴ τὸν θάνατον εἰς τὰ στήθη του· τὴν 30. Αὐγούστου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἀπέθανεν, ἐν τῇ ξένῃ· τὸ λείψανόν του μετακομίσθη ἐν τοῖς κόλποις τῆς γῆς ἣν εἶχε λατρεύσει καὶ αἱ Ἀθῆναι ἐν πρωτοφανῶν πένθει ἐκήδευσαν αὐτόν· καὶ οὐδὲν ἄλλο· μόνον ἐν τῇ βραχείᾳ αὐτῇ, καὶ ἐξωτερικῶς προσομοιχίζουσα πρὸς τὸσας ἄλλας, ὑπάρχει ἀπὸ τοῦ 1868 μέχρι τοῦ 1874 γραφεῖσαι, αἱ σελίδες τῶν „Ἀττικῶν Νυκτῶν“.

* * *

Δὲν προτιθέμεθα νὰ ἐπιχειρήσωμεν μελέτην τῶν ἔργων τοῦ Βασιλειάδου· ὅταν τὸ καλαισθητικὸν αἰσθημᾱ ἐν Ἑλλάδι ἀναπτυχθῆ̄ ἐπαρκῶς διανοίγον τὸ στάδιον τῆς κριτικῆς, ἣτις μέχρι τοῦδε ἀπολείπεται πάσης καλλιτεχνικῆς παρ' ἡμῖν ἐκδηλώσεως, τὸ ἔργον τοῦ Βασιλειάδου θὰ μελετηθῆ̄ ἐμβριθέστερον — τότε μόνον — καὶ ὁ Ἑλληνικώτερος μεταξὺ τῶν ποιητῶν τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος θὰ καθέξη τὴν ἐμπρέπουσαν αὐτῶν θέσειν ἐν τῇ νέᾳ ἡμῶν φιλολογίᾳ. Διὰ βραχέων μόνον καὶ ὡς συμβολὴν ἐλαχίστην εἰς τὴν μέλλουσαν αὐτὴν μελέτην παρατίθεμεν ἐνταῦθα σύντομον, στοιχειώδη διαγραφὴν τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ποιητοῦ, νύξιν τινὰς ἀποκαλυπτοῦσας τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸν καλλιτέχνην.

Τὸ ἔργον τοῦ Βασιλειάδου καὶ ὁ βίος αὐτοῦ ὡς ποιητοῦ δύνανται νὰ διαιρεθῶσιν εἰς τρεῖς περιόδους· πρώτη ἢ νεανικὴ μέχρι τοῦ 1865, καθ' ἣν ὁ ποιητὴς ἀκολουθῶν τὸ κρατοῦν τότε ἐν τῇ στιχογραφίᾳ πνεῦμα, ἀφομοιούμενος πρὸς τὸν ἠθικὸν χώρον ἐν ᾧ ἔβριον, περιβάλλεται καὶ αὐτὸς τὸν στιγμὸν τοῦ ῥομαντισμοῦ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης μανθῦν, τὸν δίκην σαβάνου ἀπαισίως ἢ κωμικῶς ἐπιβρῦφθέντα ἐπὶ τῆς αἰωνίως νεαζούσης, σφριγώσης, ἐνθέου ἑλληνικῆς φύσεως, ὑπὸ τῶν ὀλίγων μουσολήπτων τῆς παρελθούσης γενεᾶς, ὀλίγες ἀπὸ τῆς Δύσεως ἠρύοντο τὰς ἐμπνεύσεις αὐτῶν καὶ τὴν τέχνην τὴν ποιητικὴν καὶ τὴν φιλοσοφίαν, καὶ τὸ αἰσθάνεσθαι καὶ τὸ σκέπτεσθαι πρὸς τὸ ἐκείσε πνεῦμα ἀφομοιούντες.

Αἱ *Εἰκόνες καὶ τὰ Κύματα* ἀνήκουσιν εἰς τὴν ἐποχὴν αὐτὴν· τῆς αὐτῆς ἐποχῆς χαρακτηριστικὸν ἐν τῷ βίῳ του ἐπισημαίνον εἶναι τὸ ἐξῆς· ἦν φοιτητὴς τοῦ Πανεπιστημίου, ὅτε ἀπέθανεν ὁ πατὴρ του πρὸς ὃν βαθυτάτην, ἀπειρον ἔτρεφε στοργήν· κατὰ τὰς ἐναγωνίους ἐκείνας στιγμὰς ἄς οὐδεὶς ἄνθρωπος λησμονεῖ ποτε ἐν τῷ βίῳ του, κατὰ τὰς στιγμὰς ἐκείνας καθ' ἃς ὁ πρῶτος μέγιστος ἄφατος πόνος κλονίζει τὰς φρένας τοῦ ἀνθρώπου αἰσθανομένου διὰ πρώτην φοράν ἑαυτὸν μόνον ἐν τῷ κόσμῳ, καθ' ἃς διὰ πρώτην φοράν ὁ

ἄνθρωπος περιδεῆς καὶ ἀπονενοημένος ἀντιμετωπίζει τὸ μυστήριον τοῦ θανάτου ἐν ὄψῳ αὐτοῦ τῷ μεγαλείῳ, ἐν παρομοίαις στιγμῶς ὁ Βασιλειάδης, νεανίας εικοσαετῆς ἔγραφεν, αὐτὸς, τὴν ἐπιτάφιον τοῦ πατρὸς του· καὶ ἐν τῷ νεκροταφείῳ, ἀτενίζων τὸ ὑστατον τὴν πεφιλημένην τοῦ γεννήτορος μορφήν ψυχρὰν καὶ ἠλλοιωμένην ὑπὸ τοῦ θανάτου, πρὸ τοῦ ἠνεωγμένου τάφου ἐνθα διὰ παντὸς θὰ ἠφανίζετο ἢ μορφή ἐκείνη, μετὰ τὸ χειρόγραφον εἰς τὰς τρεμοῦσας χεῖράς του ἐτοιμάσθη ν' ἀπαγγεῖλῃ τὸν ἐπιτάφιον λόγον του· ἐκκλητικὸν, πρωτοφανὲς ἴσως διὰ τὴν καθ' ἡμᾶς ἀνθρωπίνην φύσιν θεάμα. Ὀχρὸς, ὠχρότερος τοῦ πρὸ αὐτοῦ πτώματος, ἠνοιξε τὰ χεῖλη του ἐν ἄρδρῳ τὸς πρώτας λέξεις· ἀλλ' ἀντὶ τούτων οἰμωγῆ μόνον ἐξέφυγεν αὐτῶν καὶ ἀναίσθητος κατέπεσεν ἐπὶ τὸ πτώμα τοῦ πατρὸς του. Αἱ φρένες του τότε ἐκινδύνευσαν νὰ παραχθῶσι διὰ παντὸς καὶ μόνον αἱ φιλόστοργοι τῶν οἰκείων του μέμνηται καὶ αὐστρὰ ἰατρικὴ ἐπιτήρησις διέσωσαν αὐτόν.

Τὸ θαυμάσιον αὐτὸ καὶ οὕτω παραδόξως ἐν τῇ ἐποχῇ ἐκείνῃ ἐκδηλούμενον τῆς ψυχῆς του μένος, ἐπιβρῦνται ἐπιτακτικῶς εἰπεῖν ἐξελληνίζεται ἐν τῇ δευτέρᾳ περιόδῳ, διηκούσῃ μέχρι τοῦ 1872· αὕτη εἶναι χρόνος μελέτης καὶ παρασκευῆς· οἱ Ἕλληνες κλασικοὶ καὶ ὁ Σαίξπηρ, εἰς τὴν μελέτην τῶν ὁποίων ἴδιως καὶ μετὰ πάθους ἐνεκυψεν, ἀναπλάττουσι καὶ διαμορφοῦσι τὸν νέον χαρακτῆρα τοῦ ποιητοῦ, κράμα ἀρμονικὸν τῶν πρώτων αὐτοῦ ῥομαντικῶν κλίσεων, ἀφ' ὧν οὐχὶ πλέον τὸ πνεῦμα ἀλλ' ἢ πρὸς τὸ καλλιτεχνικὸν μόνον περιβλήμα συμπάθεια στερβρώτατα συνδέει αὐτὸν πρὸς τὸν Μέγαν Προφήτην τῶν ῥομαντικῶν, καὶ τῆς ἐντελῶς ἀποκαλυφθείσης Ἑλληνικῆς αὐτοῦ αἰσθητικότητος.

Τὸ ἑλληνοπρεπὲς ἐκεῖνο μικρὸν ἀριστούργημα χάριτος καὶ γλαφυρότητος „*Εἰς ἀρχαίον κάσιτρον τῆς Κορίνθου*“ προανακρούει τὴν περίοδον ταύτην, καθ' ἣν τὰ δραματικά του δοκίμια καὶ ἴδια οἱ *Καλλιέργαι* προαναγγέλλουσιν ἡδὴ τὸν Μεσοίαν ἴσως τοῦ ἐθνικοῦ ἡμῶν θεάτρου.

Ὁ μακρὸς πρόλογος τῶν *Δραματικῶν Δοκιμῶν* (Ἀπρίλιος 1869) τυγχάνει αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν ἢ ἐμβριθέστερα καὶ μᾶλλον ἐνθουσιώδης περὶ νεωτέρου ἑλληνικοῦ θεάτρου πραγματεία ἐκ τῶν γραφειῶν μέχρι τοῦδε· ὁ δὲ πρόλογος τῶν *Αραμῶν* (Δεκέμβριος 1872) ἀποκαλύπτει τὸν φιλόσοφον παρὰ τὸν ἐνθουσιώδη ποιητὴν τῆς *Γαλατίας* καὶ τῆς *Σύλλης* τῶν τελειότερων γνωστῶν προϊόντων τῆς τρίτης περιόδου, τῆς ἀκμαίας αὐτῆς ἣτις οὕτω ταχέως ἐπέπρωτο νὰ λήξῃ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ ποιητοῦ. Εἰς τὴν τελευταίαν ταύτην περίοδον ἀνήκει ὁ *Ιεχωβάς*, δρᾶμα ἐν ᾧ ὁ ποιητὴς, κύκνειον αὐτοῦ ἄσμα ἐκπέμπων, τίς οἶδεν ὁποίας εὐρυτάτας, ὑψηλὰς εἰκόνας περιέλαβεν ἀποτυπώσας τὸ μεσουράνημα καὶ τὴν προγινωσκόμενην ἄμα ταχεῖαν δύσιν τῆς πνευματικῆς του ὑπάρξεως, καθ' ἃ ὁ ἀπειρος τίτλος τοῦ ἔργου δηλοῖ· τίς οἶδε, λέγομεν, διότι τὸ χειρόγραφον τοῦ ἔργου τούτου κακῆ μοίρᾳ ἀπώλετο ὡς καὶ τὸ Μελέτης εὐρείας περὶ Ἰουλιανοῦ τοῦ Παραβάτου· πρὸς τούτους ἀτελεῖ κατέλιπεν εἰς τὴν αὐτὴν ἀνήκοντα περίοδον τὰ ἐξῆς δραματικά ἔργα „*Γαλατία* καὶ *Πολύφημος*“, „*Υψηλάνται*“, „*Κρητικοὶ Γάμοι*“, „*Λαυρά*“, „*Ἡρα*“, „*Πατήρ, Μήτηρ καὶ υἱός*“.

Τὸ αἰσθημᾱ τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἢ ἀκραιφνῶς Ἑλληνικὴ καλαισθησία χαρακτηρίζουσι κυρίως τὸν Βασιλειάδην καὶ τὸ ποιητικὸν αὐτοῦ ἔργον ὅπερ ἐμφανῶς ἔτινε πρὸς τὴν τελειότεραν καὶ τὰ μάλιστα Ἑλληνίδα ἐκδηλώσειν τῆς Τέχνης, τοῦ θεάτρου. Τὸ αἰσθημᾱ αὐτὸ δὲν ἐξεκολάφθη, οὕτως εἰπεῖν, ἐπιπαρὰ τοῖς εὐαριθμοῖς σήμερον Ἑλλήσι καλλιτέχναις τῆς

γράφιδος· ἢ καταδείξει τοῦ ἥμιστο τολμηροῦ ἰσχυρισμοῦ τούτου θὰ ἐγίνετο ἀναγκαία μόνον πρὸς τοὺς ὀλοσχερῶς ἀμοιροῦντας τοῦ αἰσθηματος̄ αὐτοῦ· ἄλλως τε οὐ τοῦ παρόντος ἢ ἐπὶ τὸ θέμα τοῦτο περαιτέρω πραγματεία ἡμῶν· ἀρκεῖ μόνον νὰ ὑποδείξωμεν τὴν ἀπὸ τινος παρὰ τοῖς κρείττοσι τῶν παρ' ἡμῖν στιχογραφῶν ἐπικρατοῦσαν προτίμησιν πρὸς τὴν γῆσιν τῆς αὐτῶσι δημοτικῆς λεγομένης γλώσσης ἢ ὅποια τὰς στοιχειώδεις μόνον ἐκδηλώσεις τοῦ αἰσθηματος̄ δύναται ἴσως νὰ ὑπηρετήσῃ, οἰκτρῶς δ' ἀπολείπεται πρὸς τὰς ἐκδηλώσεις ὑψηλοτέρας τινός, γενναιοτέρας καὶ ἐθνικωτέρας τέχνης.

Μικρὸν ἐπισημαίνον — ἐν ἐκ τῶν πολλῶν — ἀπὸ τοῦ βίου αὐτοῦ τοῦ ποιητοῦ δίδωσιν ἡμῖν, οὐχὶ παράδειγμα, ἀλλ' εἰκόνα μόνον ἀπλῆν καὶ ζωηρὰν τῆς ἐν μέσῳ τῶν συγχρόνων του μοναδικῆς ἴσως παρ' αὐτῷ ἑλληνικῆς αἰσθητικότητος. Ὁ Βασιλειάδης ὑπῆρξεν αἰετοῦ εἰς τῶν ἀσπονδότερων ἐχθρῶν τοῦ Γαλλικοῦ *Vaudeville*, τὸ ὅποιον ἀπὸ τοῦ 1870 ἴδια καὶ ἐντεῦθεν κατέκτησεν ἀπολύτως καὶ κατέχει τὴν λεγομένην Ἑλληνικὴν σκηνήν. Ἐσπέραν τινὰ παρίστατο μετ' ἄλλων φίλων του ἐν τῷ παλαιῷ θεάτρῳ τῶν Ἀθηνῶν εἰς ἐκ τῶν ἀπεχθῶς κωμικῶν ἐκείνων θεαμάτων καθ' ἃ οἱ ξένοι θεατρῶναι τὸ ἐθνικὸν τάχα αἰσθημᾱ τοῦ πρὸ τῶν ἀρχαίων θιάσων των χάσκοντος Ἑλληνικοῦ κοινοῦ περιέποντες, πρὸς τὰ συνήθη πολύτροπα αὐτῶν ὀνηγλέματα μιγνύουσι καὶ ἄσμά τι εἶτε χορὸν δῆθεν Ἑλληνικόν· ἐπὶ τῆς σκηνῆς αἴφνης ἐπεφάνη ὁ μακαρίτης γνωστὸς Laverne ὑποδεδυμένος τσαρούχια· ἠχηρὸς, ἀκράτητος, παρατεταμένος γέλωτος ἐξεβράγη συγχρόνως ἀπὸ τινος θεωρείου πρὸς ὃ τῶν θεατῶν ὄλων τὰ βλέμματα μετὰ ζωηρᾶς περιεργείας ἐστράφησαν καὶ ἢ ἐπὶ τῆς σκηνῆς δρᾶσις ἐπὶ στιγμὴν διεκόπη· ὁ γελῶν ἦν ὁ Βασιλειάδης ὁ ὁποῖος συγχρόνως ἀνεφάνει „Ὁ παρὰ Laverne μετὰ τσαρούχια! ὁ παρὰ Laverne μετὰ τσαρούχια!“ καὶ ἐδέησε νὰ ἐξέλθῃ τοῦ θεωρείου καὶ τοῦ θεάτρου καὶ ἐφυγε σπεύδων καὶ σπασμωδικῶς γελῶν καὶ ἐπαναλαμβάνων τὴν αὐτὴν φράσιν, ἐν ἣ ἀποτυπῶται ἡ τραγελαφικὴ, γελῶσα καὶ οἰκτρὰ εἰκὼν ἣτις τοσοῦτον βίαιως καὶ ἰδιοβρόδμως εἶχε παράξει τὰ νεῦρά του, αὐτοῦ μόνον ἴσως.

* * *

ΜΙΑ ΓΝΩΜΗ.

„De toutes les éducations, celle qui forme le coeur est la plus parfaite.“

Κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη τὸ ζήτημα τῆς ἐκπαιδεύσεως ἐπασχολεῖ δικαίως πολλοὺς τῶν καθ' ἡμᾶς λογίων ἀνδρῶν, εἰδότεων ὅτι ἡ διδασκαλία προκαταρκτικὴ τε καὶ μέση καὶ ἀνωτέρα ζητοῦσι μεταρρυθμίσεις ταχεῖας καὶ σοβαράς.

Οὐδεὶς τῶν κυρίων τούτων τῶν περὶ ἐκπαιδεύσεως γραφόντων δύναται νὰ ἀρνηθῆ̄ ἔτι ἂν ἡ ἐκπαίδευσίς εἶνε καλὴ, ἢ ἠθικοποιήσις εἶνε καλλιτέρα· καὶ ὅτι ἂν τὸ πρῶτον εἶνε ὠφέλιμον τὸ τελευταῖον εἶνε ἀναγκαῖον· διότι μία κοινωνία ἔχει μείζονα ἀνάγκην χρηστοφειας̄ ἢ γνώσεως, ἢ σαφέστερον, ἔχει μείζονα ἀνάγκην ἀνθρώπων ἐντίμων ἢ ἀνθρώπων γραμματισμένων. Ἐὰν ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐντίμων πολιτῶν ἐλαττοῦται καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἄλλων αὐξάνῃ, γεννᾶται κίνδυνος μέγας καὶ καταστρεπτικὸς δι' αὐτήν.

Οὐχὶ μόνον αἱ ὀλίγαι καὶ σπουδῆ χαρραττόμεναι αὐταὶ γραμματεῖαι, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐκτενεστέρα καὶ τελειότερα περὶ Βασιλειάδου μελέτη, ἀτελής ὃ' ἀπέμενον ἀνευ τῆς ἀπεικονίσεως τοῦ διδασκάλου τῶν ἀπόρων παιδῶν. Καλλιτέχνης λεπτοφύεστατος, φύσις ἐξόχως ἀβρὰ καὶ ἀριστοκρατικὴ, τὴν ἡμέραν διένεμε τὸν καιρὸν του μεταξὺ τῶν προσφιλῶν αὐτῷ μελετῶν καὶ τῶν ἀπὸ τοῦ δικηγορικοῦ τοῦ ἐπαγγέλματος ἀτερπῶν ἀσχολιῶν, καὶ τὸ ἐσπέρας ἀντὶ πάσης ἀλλῆς ἀναφυχῆς, μετεμορφῶτο εἰς γράμματοδιδάσκαλον, γλυκὺν καὶ προσηνεστατὸν διδάσκαλον τῶν ἀπόρων καὶ ἐρήμων παιδῶν, τῶν ἡμιγυμνῶν καὶ ῥυπαρῶν, τοὺς ὁποῖους ἢ ἀπειρος στοργῆ του περισυνέλεγε ἀπὸ τῶν τριδῶν καὶ τῶν νυκτερινῶν καταγωγῶν τῆς πόλεως· καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἢ ὑπερήφανος ψυχὴ του ἐκάμπτετο ὑπὸ τοῦ ἐλέους καὶ ὡς ὁ ἀπόστολος ὑψηλοῦ τινος εὐαγγελίου πρὸς τῷ ἐνθέῳ κηρύγματι ἔτεινε τὴν χεῖρα, αὐτὸς, ζητῶν τὸν ὄβολον τῶν πατέρων καὶ τῶν μητέρων ὑπὲρ τῶν ἀπόρων αὐτῶν παιδῶν τὰ ὅποια ἢ πένια μᾶλλον ἢ ὁ θάνατος καθιστᾶ ὄφρανα.

* * *

Καὶ τίς ἐλάτρευσε περισσότερο αὐτοῦ τὴν Κρήτην ἀγωνιζομένην, καὶ εἶτα αἱματοκυλισθεῖσαν ἐκ νέου ἐν τῇ δουλείᾳ· εἰς τίνας τὰ στήθη ὁ ἀγὼν ἐκείνος καὶ τὸ μαρτύριον εἶτα μυχιαίτερον ἀπετυπώθησαν ἐρμηνευόμενα δι' ἄρθρον ἀφ' ὧν ἀγνός καὶ φλογερότατος διαπνέει ὁ πατριωτισμὸς τοῦ Ἑλλήνου; . . . Ἄλλ' ἐπιστῶμεν ἐνταῦθα διότι εἰκῆ καὶ ἀκουσίως ὀτιδῆποτε καὶ ἂν πειραθῶμεν νὰ προσθέσωμεν εἰς τὰ βραχέα αὐτὰ θὰ ἐπαναλάβωμεν, κυροῦντες τὴν φράσιν, ὅτι ἐν ἀρχῇ ἐγράφη· ὁ βίος του εἶναι τὰ ἔργα του· καὶ περὶ τούτων δὲν πρόκειται ἐνταῦθα· καταλήγομεν παρατιθέντες τὰς γραμματεῖας αὐτάς, προσφευστάτην, ἀπαράμιλλον εἰκόνα δι' ἣς περαίνει ἐπίσης βραχὺν πρόλογον προταχθέντα κατὰ τὴν α', ἐκδοσὴν τοῦ II. τόμου τῶν *Ἀττικῶν Νυκτῶν* ὁ κ. Φιλοπόμην Παρασκευαίδης, ὁ ἰσάδελφος φίλος τοῦ Βασιλειάδου: „Τὶ πλέον νὰ εἰπώμεν ἡμεῖς διὰ τὸν μορμόροντα ῥύακα, τοῦ ὁποῖου τὸ ὕδωρ εἶναι τοσοῦτο ἡρεμον καὶ τοσοῦτο διαυγές, ὥστε εἰς μὲν τὴν κοίτην αὐτοῦ λάμπει ὁ ἀσηρότερος χάλιξ, εἰς δὲ τὰ λεῖα πλευρὰ ἢ χλόη, ὑπὸ ζωῆς καὶ ἔρωτος πρὸς τὸν ἀργυροδίνην κύπτουσα ῥύακα;“

Α. Γ. Η.

Ἄγνοοῦσιν ἢ προσποιῶνται ἄγνοιαν Πολιτεία καὶ Ἐκκλησία ὅτι ἡ ἐπίρροισις, ἀνάπτυξις καὶ καλλιέργεια τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος ἐν τῷ ἀναγεννωμένῳ ἔθνεϊ ἡμῶν ὑποτελεῖται τε καὶ ἐλευθέρῳ εἶνε τὸ πρῶτιστον καὶ ὁσημέραι ἐπαισθητῶς ἐπιβαλλόμενον καθήκον ὑπὲρ τῆς σωτηρίας καὶ εὐδαιμονίας αὐτοῦ;

Ἐκπαιδεύσεις ἣτις ἀναπτύσσει τὸν νοῦν διὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ μορφώνει τὴν καρδίαν διὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ εἶνε, ὡς γνωστόν, ἡ τῷ Ἑλληνι ἐμπρέπουσα, ἡ ἐξασφαλίζουσα τὴν διάρκειαν τῆς ἐθνικῆς αὐτοῦ ἀκμῆς καὶ ἐμποδίζουσα οὕτω τὴν ἠθικὴν αὐτοῦ κατάρπτωσιν.

Ἐπιφυλασσόμενοι περὶ τούτου κατόπιν ἐν ἐκτάσει νὰ ἐξηγηθῶμεν, περιοριζόμεθα σήμερον νὰ εἰπωμεν πρὸς εὐχαρίστησιν τῶν κυρίων ὧν ἀνωτέρω ἐμνήσθημεν ὀλίγας τινας τῶν σκέψεων ἡμῶν περὶ διδασκαλίας καὶ περὶ μεθόδου αὐτῆς.

Ἡ διοργανώσις τῆς προκαταρκτικῆς, μέσης καὶ ἀνωτέρας ἐκπαιδεύσεως, ὑπὸ διττῆν δύναται νὰ ἐξετασθῆ ἔποψιν, ἀτομικὴν καὶ κοινωνικὴν.

ὑπὸ ἀτομικὴν ἔποψιν ἡ δημοσία ἐκπαιδεύσεις δέον νὰ ὀργανωθῆ κατὰ τρόπον παρέχοντα ἐκάστῳ μαθητῇ πάντα τὰ ἀναγκαῖα στοιχεῖα πρὸς τὴν κατὰ τὸ δυνατόν τελείαν φιλολογικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν αὐτοῦ μόρφωσιν, ἵνα βραδύτερον οἰονδήποτε καὶ ἂν ἢ τὸ στάδιον πρὸς ὃ τραπήσεται, ἢ ἱκανὸς νὰ παρακολουθῆ τὴν μεγάλην πνευματικὴν κίνησιν τῆς ἀνθρωπότητος, νὰ μετέχη καὶ συντελῆ δὲ εἰς αὐτὴν τὸ κατὰ δύναμιν.

ὑπὸ κοινωνικὴν ἔποψιν ἡ ἐκπαιδεύσεις αὕτη δέον ν' ἀποτείνηται πρὸς ὅσον οἶόν τε μείζονα ἀριθμὸν πολιτῶν καθόσον ἐξήρηται ἡ καθόλου διανοητικὴ τοῦ ἔθνους ἀνάπτυξις. Εἰς τὴν βαθμῆδὸν αὐξοῦσαν πρὸδον ἐκάστου πολίτου οὐδὲν ἄλλο ὀφείλει νὰ παρεμβάλληται πρόσκομμα ἢ τὰ ὄρια τῶν ἰδίων ἐκάστου πνευματικῶν καὶ φυσικῶν δυνάμεων.

Περὶ τῆς κλασικῆς ἐκπαιδεύσεως, ἣτις ἀνάγεται εἰς τὴν πρῶτην τάξιν ὡς ἀφορῶσα μᾶλλον εἰς τὴν μόρφωσιν ἐκάστου ἀτόμου, ὡς προπαρασκευάζουσα εἰς ἀνώτερα ἀκαδημαϊκὰ εἴτε πανεπιστημιακὰ μαθήματα ὀλίγα ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀρκούμεθα νὰ εἰπωμεν ἐνταῦθα.

Ἡ ἐκπαιδεύσεις αὕτη δέον νὰ ὀργανωθῆ σύμφωνα πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις καὶ τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς ἡμῶν. Ἡ τροποποίησις τῶν προγραμμάτων καὶ σύνταξις αὐτῶν κατὰ τὴν ἡλικίαν καὶ διανοητικὴν ἱκανότητα τῶν μαθητῶν, ἐστὶ φρονούμεν ἀπαραίτητος. Εἰς τὴν τροποποίησιν ταύτην δύο τινα πρὸ παντὸς ἐπ' ἀναγκῆς ἐστὶ νὰ συμπεριληφθῶσι, νὰ ἐπιβραδυνθῆ μὲν ἡ διδασκαλία τῶν ἀρχαίων καὶ μὴ λαλουμένων γλωσσῶν, νὰ ἐπισπευσθῆ δὲ κατ' ἴσον χρόνον ἡ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν μετὰ τῆς γεωμετρίας καὶ εἴτα τῆς ἀλγέβρας, ἀλλὰς λέξεσι νὰ ἐφαρμοσθῆ τὸ σύστημα ὅπερ ἐγένετο δεκτὸν ἀπὸ ἱκανοῦ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἤττον χρόνου ἐν τε τῇ Γερμανίᾳ, Γαλλίᾳ καὶ τοῖς πλείστοις ἐν Ἑλβετίᾳ νομοῖς (Cantons). Ἐν δὲ τῇ κατωτέρᾳ ἐθνικῇ οὕτως εἰπεῖν ἐκπαιδεύσει εἰς ἐξαιρέσωμεν τὰ νῦν ἀτελῶς ἐν ἐκάστη χώρᾳ ἔχοντα ὅσα μᾶλλον πρὸς τὸν σκοπὸν, ὃν αὕτη ἐπιδιώκει κατατείνουσιν, εἰσὶ φρονούμεν, τὰ ἑξῆς.

Οἱ παῖδες ἀπὸ τοῦ 7 ἢ 8 μέχρι τοῦ 12 ἔτους τῆς ἡλικίας τῶν φοιτῶντες ἐν ἰδίαις προκαταρκτικαῖς σχολαῖς, δέον νὰ διδάσκωνται πρωτίστως τὴν μητρικὴν αὐτῶν γλῶσσαν.

Πλουτοῦντες μικρὸν κατὰ μικρὸν τὸ λεξιλόγιον τῶν παιδῶν, ἐδίδοντες αὐτοῖς νὰ ἀκούωσι, νὰ ἐννοῶσι καὶ διατηρῶσι πᾶν ὅτι λέγουσιν ἢ ἀναγινώσκουσιν αὐτοῖς, ἢ αὐτοὶ

ἀναγινώσκουσι, διδάσκοντες αὐτοῖς τὸ πῶς δεῖ ἐκφράζειν ὀρθῶς, σαφῶς καὶ γλαφυρῶς ὅσα μανθάνουσιν, οὐχὶ δὲ καὶ τὸ ἐπαναλαμβάνειν δίκην ψιττακῶν τὰ μὴ ἐννοούμενα, κατατίθεμεν οὕτω τὴν πρῶτην κρηπίδα τῆς διανοητικῆς αὐτῶν ἀναπτύξεως. Ἡ γραμματικὴ διδασκαλία αὐτοῖς ἐν τῇ πράξει καὶ οὐχὶ διὰ τῆς ἀποστηθίσεως ἀφηρημένων κανόνων, ἤδη μάλιστα ὅπου ὑπάρχουσι πλείστοι ὅσαι γραμματικαὶ παρ' ἡμῖν καὶ γραμματικῆς καταλλήλου καὶ πρακτικῆς ἀληθῶς στεροῦμεθα. Ἡ ἱστορία, ἡ γεωγραφία, αἱ φυσικαὶ ἐπιστήμαι δέον νὰ διδάσκωνται ἐν εἰδει κατ' ἀρχὰς ἀνεκδότων ἐκλεκτῶν βιογραφιῶν, περιηγήσεων, περιγραφῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων τοῦ ζωικοῦ βίου, κλιμάτων, βιομηχανικῶν καὶ φυσικῶν προϊόντων, ἐπιδιώκουσαι οὕτω τὸ κατὰ τὸ δυνατόν ἐπαγωγὴν καὶ ἐν ταύτῳ ὀφέλιμον. Ἄν τούτοις προσθῶμεν τὴν ἀριθμητικὴν καὶ ἴσως ἐν τέλει τὰ πρῶτα στοιχεῖα ξένης τινὸς γλώσσης, παρέχοντες πλῆρη εἰκόνα τοῦ πρώτου τούτου σταθμοῦ τῆς κοινωνικῆς ἐκπαιδεύσεως.

Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο θὰ ἐπενεχθῆ αὐτόματος τῶν μαθητῶν διαλογὴ κατὰ τὰς τάσεις, τὰ προσόντα καὶ τὰς διαθέσεις ἐκάστου· καιρὸς τότε ὅπως τοὺς μὲν ἱκανωτέρους καὶ μᾶλλον εὐφρεῖς προβιάσωσιν εἰς τὴν κατωτέραν τάξιν ἀνωτέρας Σχολῆς, τοὺς δ' ἄλλους βεβαίως, τοὺς πλείονας κατατάξωσιν εἰς τὴν ἀνωτέραν τῆς προκαταρκτικῆς σχολῆς ἢ θὰ ἐπηκολούθει κατάλληλος διδασκαλία τῶν κυριωτέρων ἐπιτηδευμάτων. Οὕτως ἐν ταῖς ἀνωτέραις σχολαῖς θὰ ἀπῆντα τις μόνον τοὺς ἱκανωτέρους καὶ εὐφρεστεροὺς τῶν μαθητῶν· ἐκείνους οἵτινες πλείστα θὰ παρείχον ἀνωτέρας διανοητικῆς ἀναπτύξεως τὰ ἐγγέγνα.

Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης τὸ ἄνθος τοῦτο τῶν παιδῶν τῆς χώρας θὰ ἠδύνατο νὰ ἐπιδοθῆ εἰς τὴν ἐκμάθησιν ξένης τινὸς γλώσσης, εἰς συστηματικωτέραν μελέτην τῶν ἀρχαίων γλωσσῶν πρὸς δὲ τῆς ἱστορίας, γεωγραφίας, τῆς γεωμετρίας, ἀλγέβρας καὶ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν — θὰ ἐξηκολούθει δ' ἐπὶ τριετίαν τοῦλάχιστον τὰς σπουδὰς ταύτας, πάσας ἀπαραίτητους πρὸς τὸν σκοπὸν ὃν προτιθέμεθα, τοῦ νὰ παράσχωμεν τοῖς ἐκλεκτοῖς τούτοις πολιταῖς ὡς οἶόν τε ἐντελεῖ φιλολογικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν μόρφωσιν καὶ κατὰ τὸ δυνατόν τοῖς πᾶσι κοινήν.

Κατὰ τὴν δευτέραν ταύτην περίοδον τῆς ἐκπαιδεύσεως αὐτῶν νέα θὰ ἐπήρχετο οὐχ ἤττον τῆς πρώτης αὐτόματος διαλογῆ· αἱ τάσεις καὶ διαθέσεις ἐκάστου θὰ ἐξεδηλοῦντο ἐναργέστερον, καὶ θὰ καθωρᾶτο ἤδη σαφῶς ἡ ἀποστολὴ ἐκάστου.

Οὕτως οἱ παῖδες, ἄγοντες τὸ 16 ἢ τὸ πολὺ 17 ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτῶν, θὰ ἐπεράτουν τὴν κατωτέραν οὕτως εἰπεῖν γυμνασιακὴν ταύτην ὑποδιαίρεσιν ἀντιστοιχοῦσαν εἰς τὴν παρ' ἡμῖν λεγομένην δευτέραν τάξιν τοῦ γυμνασίου ἐντελῶς συνειδότες πλέον τὴν ἀποστολὴν αὐτῶν καὶ ἐτοιμῶς ἔχοντες, ὅπως ἀκολουθήσωσιν οἰονδήποτε κὰν βούλωνται κλάδον. Θὰ προήγοντο τότε εἰς τὴν ἀνωτέραν ὑποδιαίρεσιν τοῦ γυμνασίου οἱ ἐναπολειπόμενοι τούτων καὶ θὰ ἤρχοντο τὸ πρῶτον ἤδη εἰδικῶν ἐν μέρει σπουδῶν· λέγομεν δ' ἐν μέρει διότι ἐν πᾶσι τοῖς ἐνεστῶσι γυμνασίοις διδάσκονται κατ' ἀνάγκην πλὴν τῶν ἀπὸ κοινοῦ καὶ εἰδικὰ τινα μαθήματα (ἐν Γαλλίᾳ τοῦλάχιστον καὶ Ἑλβετίᾳ) ἅτινα μαθηταὶ τινες ἀκολουθοῦσι κατ' ἐκλογὴν, ὡς χρησιμεύοντα αὐτοῖς διὰ τὴν μέλλουσαν ἐπιστήμην ἢ θὰ ἀκολουθήσωσιν.

Οὕτως οἱ μαθηταὶ καταλλήλως παρασκευασθέντες θὰ ἀπελύοντο τῶν γυμνασίων ἐγγραφεμένοι εἰς τινὰ τῶν πανεπιστημιακῶν σχολῶν ὅπως εἰδικῶς ἀκολουθήσωσι κλάδον

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΚΑΙ Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΤΗΣ ΣΑΒΩΝΙΑΣ.

τινά: και θα ηδονοκίμουν αναμφιβόλως διότι θα άνδεικνύοντο οι επί εϋφυΐα και ικανότητι διακριθέντες αποδίδοντες κατόπιν εν καιρώ τας ύπηρεσίας αυτών τῇ πατρίδι ας δικαίως αναμένει παρ' αυτών.

Ατυχώς τοιαύτη διοργάνωσις εκπαιδεύσεως δεν ύφίσταται εις πολλὰς χώρας· διτί η κοινωνία επηρεαζομένη υπό παλαιών ιδεών και τών παραδόσεων ουδαμώς τολμά να τάμη εντελώς τόν ύφιστάμενον σαθρόν δεσμόν τόν συνδέοντα ήμάς με τὸ παρελθόν και άνυψώση τούς παίδας εν τῇ επιστημονικῇ άποσφαίρα, ἥς η πνοή διεισδύει ούχ ήττον εν ταίς μάλλον βαθείαις πτυχαις τών ενδομύχων ήμῶν πεποιδήσεων.

Αί κυριώτεραι τών μεταρρυθμίσεων τούτων συνοπτικῶς εἰσιν αἱ επόμεναι τρεῖς.

α.) Ἡ συναρμογή τῆς προκαταρκτικῆς μετὰ τῆς μέσης εκπαιδεύσεως· εννοοῦμεν δε συναρμογήν πραγματικῆν, ήτοι

τοιαύτην ὥστε η πρώτη να η προπαρασκευη τῆς δευτέρας η μάλλον αυτη συνέχεια εκείνης, τῆς μεταβάσεως γιγνομένης κατὰ τὸ 12 τοῦλάχιστον ετος.

β.) Ἡ ἀπό τοῦ 12 ετους, συμπληρωμένου και τούτου, έναρξις τών αρχαίων γλωσσῶν.

γ.) Ἡ έναρξις τῆς διδασκαλίας τών φυσικῶν επιστημῶν ἀπό τών ὀλίγων και ραδιῶν προούσης επί τὰ κρείττω και βαθμηδόν προσλαμβανούσης επιστημονικόν χαρακτήρα.

Οὕτως επιτρέπεται να ελπίζωμεν οτι οι τελειοδιδασκοι τών Ἑλλ. γυμνασίων και θα ὀρθογραφοῦσι και καλῶς θα γράφωσι τὴν μητρικὴν αυτών γλώσσαν και ιδέας ἀρκετὰς θα ἔχωσι πρὸς ὠφέλειαν αυτών τών ιδιῶν και εὐχαριστησιν τῶν εν εφημερίστῃ δημοσιευόντων ἐξ αἰσθηματος φιλοπροόδου βεβαίως ἱερεμιάδας ὀλοκλήρους.

Ἐν Λειψία.

Γ. Σ.

Η ΑΓΙΑ ΠΟΛΙΣ ΤΩΝ ΙΝΔΩΝ.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΑΞΕΙΔΙΟΥ ΕΙΣ ΒΕΝΑΡΕΣ

ὑπό Φ. ΣΙΧΕΡΟΥ.

Μετὸ δεκοκτάωρον περίπου ταξείδιον διὰ του σιδηροδρόμου ἀφικομένη ἐκ Καλιούττης εἰς τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμὸν τῆς Βενάρης, τῆς ἀγίας πόλεως τῶν Ἰνδῶν.

Ἡ πόλις αὕτη κείται παρὰ τῇ δεξιᾷ ὄχθῃ τοῦ Γάγγου, ὅπως δὲ εἰσέλθωμεν εἰς αὐτὴν ἀπὸ τοῦ σταθμοῦ πρέπει νὰ διαβῶμεν ἐλεεινὴν τινα ἐκ ποταμίων πλοίων συνισταμένην γέφυραν, ζευγνύουσαν τὸν ποταμὸν ὅστις ἐνταῦθα ἔχει ὀκτακοσίων περίπου μέτρων εὗρος και τεσσαράκοντα βάθος. Ἡ γέφυρα αὕτη εἶνε πυκνότατα κατεστρωμένη με σσηπότα και δυσῶδη ἄχυρα, βρίθει δὲ πάντοτε φορηγῶν ἀμάξων ὑπὸ βοῶν ἐλκομένων, ὡς τας ὥστε τὰ διὰ τούς ξένους ἀμάξια, τὰ ὑπὸ τῶν ἐγγυρίων καλούμενα κοινῶς Γάρρι, ἀναγκάζονται νὰ διαβαίνωσι μετὰ μεγίστης βραδύτητος και προφυλάξεως, ἐνῶ οἱ τροχοὶ αυτών και οἱ πόδες τῶν ζῶων βυθίζονται βαθέως εἰς τὰς ἀκαθαρσίας, πυκνότατα δὲ νεφὴ κοινορτοῦ περικαλύπτουσι τὸν διαβάτην ὡς τας, ὡς τας δυσχερῶς και μόλις δύναται νὰ ῥίψῃ ἐν βλέμμα ἐπὶ τῆς ἐν εἶδει ἀμφιθεάτρο ὑφουμένης παρὰ τῇ ἀντίπεραν ὄχθῃ τοῦ Γάγγου ἀγίας πόλεως.

Ἐπὶ τέλους ἀφικνούμεθα εἰς τὴν ἀντίπεραν ὄχθην και τὰ ἄθλια ἱπάρια, ἐλαυνόμενα ὑπὸ τοῦ βακένδουτου, βυκαροῦ, ἀνουποδήτου και τὴν κεφαλὴν δι' ὑπερμεγέθους τίκρας (σαρίκι) κεκαλυμμένου ἀμαξηλάτου, φωνάζοντος με ὄλην του τὴν δύναμιν τοχαλάου, τοχαλάου (δηλ. ἐμπρός! ἐμπρός!), ἐπιταχύνουσι τὰ βήματά των. Μετέωροι ὑπὸ τῆς ἐλπίδος και τῆς παρηγγύρου προσδοκίας, νὰ ἴδωμεν ἐπὶ τέλους και θαυμάσωμεν τὴν ἀγίαν πόλιν τῶν Ἰνδῶν, λησμονοῦμεν τὴν μακρὰν και ἐπιπέγον ὁδοπορίαν ὑπὸ τῶν καυστικῶν τῶν Ἰνδιῶν ἥλιον, και δὲν αισθανόμεθα πολὺ τὴν δυσάρεστον γεῖσιν τοῦ πρὸ μικροῦ καταποθέντος κοινορτοῦ.

Ἄλλὰ πολὺ ἀπέχουεν εἰσέτι τοῦ τέρματος τῆς ὁδοπορίας. Ἐν εὐρυτάτῳ τόξῳ περιελαύνει κύκλῳ περὶ τὴν πόλιν ἡ ἀμάξα βυθιζομένη ἐντὸς τῶν παχυτάτων στρωμάτων τῆς κόνεως, ἅτινα καλύπτουσι τὴν λεωφόρον και τὰ ὑπὸ τοῦ καυματηροῦ ἡλίου ἀπεξηραμμένα δένδρα και τὰς λόχμας. Πάντα τὰ περιχώρα ἐνταῦθα εἶναι γυμνὰ και ἔρημα. Ἡ κατ' εὐθείαν πορεία διὰ μέσου τῆς πόλεως ἔτο ἀδύνατος

ἐνεκα τῆς στενότητος και ἐλεεινότητος τῶν ἐν αὐτῇ δρομισκῶν.

Τέλος, μετὰ μίαν περίπου ὥραν, ἀφικνούμεθα εἰς τὴν „εὐρωπαϊκὴν συνοικίαν“, ἀποτελουμένην ἐξ ὀλίγων τινῶν κομφῶν ἐπαύσεων και οἰκιῶν, κατοικουμένων ὑπὸ Ἑλλῶν ὑπαλλήλων. Τὰ κομφὰ και μετὰ φιλοκαλίας καλλιεργημένα κηπάρια με τὰς χλοερὰς πρασιάς των ἐμποιοῦσι λίαν εὐάρεστον ἐντύπωσιν εἰς τούς ὑπὸ τῆς κόνεως ἠρθεσιμένους ὀφθαλμούς και ἀποτελοῦσιν ὠραιότατην ἀντίθεσιν πρὸς τὴν ξηρασίαν και ἐρημίαν τῶν πέριξ. Μετ' οὐ πολὺ ἐφθάσαμεν εἰς τὸ ἀρκούντως καλὸν ξενοδοχεῖον τῆς „Benares“ ἐνθα ἐτύχομεν ἐξαιρετοῦ ὑποδοχῆς και περιποιήσεως.

Ἐπειδὴ εἶχομεν εἰσέτι εἰς τὴν διάθεσίν μας ὀλίγας ὥρας μέχρι τοῦ γεύματος, ἀπεφασίσαμεν ἐγὼ και ὁ συνοδοιπόρος μου, ὅστις ἦτο Γάλλος ἰατρός, νὰ κάμωμεν μικρὰν τινα ἐκδρομὴν ἐντὸς τῆς πόλεως ὅπως ἴδωμεν τὰ ἀξιοπεριέργα αὐτῆς μέρῃ πρὸ πάντων δὲ τὸν περίφημον „Δούργα Κούνδ“ (τὸν ναὸν τῶν πιθήκων). Εὐρομεν ἀμέσως ἐν ἀμάξιον και ἐκινήσαμεν. Διήλθομεν πλησίον τοῦ παλατίου τοῦ Ρατζά, ὑπερμεγέθους μὲν ἀλλ' ἀπλουστάτου και ἀκοσμητοῦ οἰκοδομήματος, ἐφθάσαμεν δὲ ὀλίγον τι πρὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου εἰς τὸν ναὸν τῶν πιθήκων, ὅστις ὑπὸ ἀρχιτεκτονικὴν ἐποψιν οὐδὲν παρουσιάζει τὸ ἀξιοπεριέργον. Ὁ ναὸς οὗτος εἶνε πανάρχαιον, λιθόκτιστον οἰκοδόμημα, περιβαλλόμενον ὑπὸ παλαιῶν τινῶν και σεβασμίων δένδρων (Ἰνδικῶν συκεῶν) και ὑπὸ μεγάλης αὐλῆς. Ὀλίγοι κυνοκέφαλοι πιθήκοι ἤρχισαν νὰ πηδῶσι πέριξ ἡμῶν, αἰτοῦντες τὸν νενομισμένον φόρον, ὃν τελοῦσιν αὐτοῖς πάντες οἱ ἐπισκεπτόμενοι τὸν ναὸν, δηλαδὴ ἄρτων και ζάχαριν· οἱ πλείστοι ὁμως πιθήκοι ἐκοιμῶντο ἤδη και ἐκώφεον εἰς τὰς προσκλητικὰς κραυγὰς τῶν φυλάκων τοῦ ναοῦ, οἵτινες προσεπάθουν ἐκ παντὸς τρόπου νὰ τούς ἀφηνίωσιν, ὅπως λάβωσι τὴν νενομισμένην προσφοράν. Τὰ ζῶα ταῦτα, ἅτινα ἐνταῦθα ἀπολαοῦσι θείας λατρείας, τρέφονται και παχύνονται ὑπὸ τῶν ἀεννάως προσερχομένων προσκυνητῶν και ἐπισκεπτῶν τοῦ ναοῦ των, ὡς τας ὡστε μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου εἶναι ἐντελῶς κεκορεσμένα και προτιμῶσι πάντῃς ἄλλου τὴν ἀνάπαυσιν.

Ἀπὸ τοῦ ναοῦ τῶν πιθήκων κατηυθύνθημεν εἰς τὴν πόλιν αὐτὴν. Μετ' ὀλίγον ὁμως ἠναγκάσθημεν νὰ καταβῶμεν και πορευθῶμεν περὶ, διότι οἱ δρόμοι ἦσαν τοσοῦτον στενοὶ, σχολιοὶ και λαβυρινθώδεις, ὡς τας τὸ στενότατον και μικρότατον ἀμάξιόν μας δὲν ἠδύνατο νὰ προχωρήσῃ. Ἐπορεύθημεν λοιπὸν περὶ και μετ' ὀλίγα βήματα περιεπλανήθημεν ἐν τῷ λαβυρινθῷ ἐκείνῳ τῶν στενῶν δρομισκῶν εἰς τρόπον ὡς τας οὐδαμῶν διεξῶδον ἠδυναμέθα νὰ εὐρωμεν. Εὐτυχῶς συνητήσαμεν Ἰνδὸν τινα, ὅστις ὠμίλει τὴν ἀγγλικὴν, και τοῦτον ἐλάβομεν ὡς ὄδηγόν. Ἄλλ' ὁ συνοδοιπόρος μου, ὅστις ἠγνοεῖ τὴν ἀγγλικὴν, ἀπήτει νὰ εὐρωμεν ἀντὶ πάσης θυσίας γάλλον διερμηνέα, ἐπὶ τέλους ὁμως συνιδῶν τὸ ἀδύνατον τῆς ἀπαιτήσεως του, διότι ἐν Βενάρης γάλλος διερμηνεύς δὲν δύναται νὰ εὐρεθῇ και ἀντὶ πάντων τῶν θησαυρῶν τῶν Ἰνδιῶν, ἠναγκάσθη νὰ ὑποταχθῇ οὐχὶ ἀγογγύστως εἰς τὴν τύχην του.

Ἦδη ἤρχισε νὰ ἐξελίσσεται πρὸ τῶν ὀμμάτων ἡμῶν τσαούτη ζωηρότης και κίνησις ἐν τῇ πόλει, οἷαν οὐδέποτε εἶδον οὔτε πρότερον οὔτε ὕστερον. Ἀπειράριθμον και ποικιλώτατον πλῆθος ἀνθρώπων, δίκην μυρμηκίας, ἐπλήρου τὰς ἀγυίας, ἐπειδὴ δὲ ἀμέσως μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἐπῆλθε τὸ σκότος τῆς νυκτός, ἀπειράριθμα φῶτα ἐφεγγυόβουλον ἐν ἐκάστη οἰκίᾳ, ἐν ἐκάστῳ οἰκίσκῳ, ναῶ, μαγαζίῳ, και ὀλοκλήρως ἡ πόλις ἦτο φωταγωγημένη ὡς ἐν ἐκτάκτῳ τινὶ ἐμπορικῇ πανηγύρει· και πράγματι τὰ φῶτα τῶν λυχνιῶν ἐφώτιζον ἐκτεταμένας ἀγοράς, πλήρεις λαμπροτάτων χρυσῶν κοσμημάτων, ἀργυρῶν σκευῶν, πολυτίμων λίθων, ἐν οἷς πρὸ πάντων διεκρίνοντο τὰ και ἐκτὸς τῶν Ἰνδιῶν περίφημα ἐξ ὀρειχάλκου και ἄλλων χυτῶν μετάλλων κατασκευάσματα τῆς πόλεως Βενάρης. Ἐνταῦθα δύναται τις νὰ ἴδῃ πάντα τὸ πολύτιμα βιομηχανικὰ και φυσικὰ προϊόντα οὐ μόνον τῶν Ἰνδιῶν ἀλλὰ και τῆς Εὐρώπης ἀπάσης, ὡς τας ἐπαξίως ἡ Βενάρης και ἐν ταίς παναρχαίαις σανσκριτικαῖς περιγραφαῖς ὀνομάσθη Κασι οχ (ἡ λαμπρὰ πόλις).

Ἐν τῇ μεγάλῃ ποικιλίᾳ τῆς πρὸ τῶν ὀμμάτων ἡμῶν ἐκτυλισσομένης εἰκόνης τοῦ ἐν ταίς ἀγυιαῖς περιφερομένου πλῆθους ὑπερισχέει ὁ τύπος τῶν Ἰνδιῶν, οἵτινες φοροῦσι σχεδὸν ἀνεξαιρέτως λευκὰ ἐνδύματα και ὑπερμεγέθη ἐπὶ τῆς κεφαλῆς λευκὴν ἢ ἐρυθρὰν τιάραν (σαρίκι) συχνότατα δὲ ἀναφαινόνται μετὰξὺ τοῦ πλῆθους και βακένδυτοι ἐπαῖται ἢ ἐντελῶς γυμνοὶ ἀσκηταί, καλούμενοι παρὰ τοῖς Ἰνδοῖς Ἰόγγοι*). Μωαμεθανοὺς εἶδον ὀλιγίστους ἐνταῦθα, Εὐρωπαῖον δὲ οὐδένα.

Ἐσχον τὴν εὐκαιρίαν ν' ἀκούσω ἐνταῦθα και εἶδος τι Ἰνδικῆς συναυλίας, ἐκτελεσθεῖσης ὑπὸ τεσσάρων ἀνδρῶν και τριῶν κορασιῶν ἀδόντων και κρουόντων ἐν τύμπανον και δύο ἐγγυρδα κιβώτι· ἀλλὰ τὸ μόνον ὅπερ μὰς προσείλκυε ἦσαν αἱ πλουσιώτατα κεκοσμημένα ἐνδυμασία τῶν νεανίδων, ἐνῶ ἡ μουσικὴ των διὰ τῆς φοβερῆς αὐτῆς μονοτονίας ἐτάραξε τοσοῦτον τὰ νεῦρά μας, ὡς τας ἀπῆλθομεν δρομαῖοι εἰς τὸ ξενοδοχεῖόν μας, ἀφοῦ μάλιστα και ὁ στόμαχος ἡμῶν ἤρχισε νὰ μὰς ὑπενθυμιζῇ τὴν ὥραν τοῦ φαγητοῦ. Εἰς τὸ ξενοδοχεῖον εὐρομεν και μικρὰν τινα συντροφίαν ὀμοτραπέζων, συνισταμένην ἐξ ἐνὸς Ἑλλῶν στρατηγοῦ μετὰ τῆς οικογενείας του, δύο Ἑλλῶν μηχανικῶν και ἐνὸς Βαυαροῦ ἀξιωματικοῦ, ὅστις ἐταξείδευεν εἰς τὰς Ἰνδίας χά-

ριν διασκεδάσεως. Ἀφοῦ ἐγνωρίσθημεν μετ' ἀλλήλων, συνεφωνήσαμεν νὰ κάμωμεν κοινήν ἐκδρομὴν τὴν ἐπομένην πρωτῶν, ὅπως θεωρήσωμεν ὅσον οἶόν τε ἀκριβέστερον τὴν πόλιν και ἴδωμεν ἐπισταμένως πᾶν ὅ,τι εἶχεν ἀξιοθέατον. Πράγματι ἠγέρθημεν λίαν πρωῖ και ἐκινήσαμεν ὑπὸ τὴν ὄδηγίαν τοῦ κοινοῦ ἡμῶν ξεναγοῦ και διερμηνεύς.

Κατὰ πρῶτον μετέβημεν πάλιν εἰς τὸν Δούργα Κούνδ, τὸν ναὸν τῶν πιθήκων, ὅστις τὴν ἡμέραν αὐτὴν παρεῖχεν ὅλως διάφορον ὄψιν ἢ κατὰ τὴν ἐσπέραν τῆς προτερείας. Πρὸ τοῦ ναοῦ ἴσταντο πολυάριθμοι γυναικες και παιδία τῶν Ἰνδῶν, ἔχουσαι πρὸ αυτών ὑπερμεγέθεις καλαθούς πλήρεις τετραέδρων τεμαχιῶν ζαχαρέως, λευκῶν ἄρτων, καρπῶν ὠμῶν και ὀπτῶν, τὰ ὅποια πάντα ἐπώλουον εἰς τούς ἐπισκέπτας τοῦ ναοῦ ὡς „τροφὴν τῶν πιθήκων“. Ἐκ τῶν προσφορῶν τούτων ἠγοράσαμεν ἕκαστος ἀντὶ ὀλίγων ἀνῶν (1 ἀνῶν = 15 περίπου λεπτά), ἅμα δὲ ὡς εἰσῆλθομεν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ναοῦ, περιεκύκλωσαν ἡμὰς ἑκατοστῆς μεγάλων και μικρῶν πιθήκων, σκιρτώντων, ὀλολυζόντων, δεικνυόντων τούς ὀδόντας, διαπληκτιζομένων, και ζητούντων ἀπαιτητικῶς τὸν ὀφειλόμενον φόρον. Τὴν φοβερὰν αὐτὴν ἐφοδον ἀπεκρούσαμεν σκορπίζοντες δαφιλῶς εἰς τὰ πέριξ ὄλας ἡμῶν τὰς προμηθείας, τὰς ὁποίας οἱ πιθήκοι θα ἤρπαζον ἄλλως διὰ τῆς βίας ἐκ τῶν χειρῶν ἡμῶν.

Οἱ φύλακες διηγῆθησαν ἡμῖν, ὅτι τὸ προηγούμενον ετος εὐρίσκοντο ἐν τῷ ναῶ ὑπὲρ τὰς 10,000 πιθήκων, οἵτινες ἐπὶ τέλους κατέστησαν ἀληθῆς μαστιγὴ τῶν κατοίκων τῆς πόλεως. Ἄλλοιμονον εἰς ἐκεῖνον, ὅστις ἐτόλμα νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν ναὸν, χωρὶς νὰ φέρῃ μετ' ἑαυτοῦ ἀρκετὴν τροφὴν εἰς τούς πιθήκους! διέτρεχεν ἀπλουστάτα τὸν κίνδυνον νὰ κατασπαρχθῇ ὑπὸ τῶν ἱερῶν τούτων ζῶων. Ἐπὶ τέλους ἐγένοντο τοσοῦτον φοβεροὶ και ἐπικίνδυνοι, ὡς τας και αὐτοὶ οἱ φύλακες τοῦ ναοῦ δὲν ἦσαν πλέον ἐν ἀσφαλείᾳ. Ἡ κυβερνήσις δὲν ἐτόλμα νὰ μεταχειρισθῇ βίαια μέτρα ἐναντίον τῆς μαστιγῆς αὐτῆς, διότι ἀν ἐφονεύετο ἡ ἐπληγῶνστό τι ἐκ τῶν ἱερῶν τούτων ζῶων, θα ἐξερηνγύετο ἀμέσως φοβερὰ ἐπανάστασις τῶν κατοίκων τῆς Βενάρης και ἴσως ὀλοκλήρου τῆς ἐπαρχίας· ἐπειδὴ δὲ οἱ πιθήκοι και οὐδένα ἄλλον τρόπον συγκατετίθεντο νὰ ἐξέλθωσι τοῦ „παραδείσου“ των, ἀλλ' ἐπαίσταντο πάντες ἐν σώματι εἰς πᾶσαν ἀπόπειραν ἀποκρίνσεως ἐνὸς ἐξ αυτών, ἠναγκάσθη ἡ κυβερνήσις νὰ καταφύγῃ εἰς τὴν πανουργίαν. Συνηθροίσθησαν σιδηροδρομικαὶ ἀμάξαι διὰ συνήθων τροχῶν συρόμεναι μέχρι τοῦ ναοῦ, ἐντὸς δὲ αυτών ἐτέθησαν τὰ ἐκλεκτότερα και μάλλον ἀρεστὰ εἰς τούς πιθήκους φαγητά· ἅμα ὡς αἱ ἀμάξαι κατελαμβάνοντο ὑπὸ εἰσορμώντων πιθήκων, ἐκλείοντο αἱ θύραι και αἱ ἀμάξαι μετεφέροντο εἰς τὰς σιδηροδρομικὰς τροχιάς, ἐντεῦθεν δὲ δι' ἰδιαίτερας ἀμαξοστοιχίας εἰς πολλῶν ἑκατοντάδων μιλίων ἀπόστασιν μέχρι ἐρήμου τινός δάσου, ἐνθα οἱ πιθήκοι ἀφίνοντο ἐλευθεροὶ. Τοῦτο ἐπανελήθη πολλὰκις, μέχρις οἱ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν τῷ ναῶ πιθήκων περιορίσθη εἰς ὀλίγας ἑκατοντάδας.

Ἀπὸ τοῦ Δούργα Κούνδ, περαιωθέντες εἰς τὴν ἀντίπεραν ὄχθην τοῦ Γάγγου, μετέβημεν εἰς τὸν ὠραιότατον κηπὸν τοῦ Ρατζά τῆς Βενάρης· ἐν τῷ κήπῳ τούτῳ εὐρίσκειται μετὰξὺ ἄλλων πολλῶν και μικρὰ τις ἀγέλη τιθασῶν ἐλεφάντων, οἵτινες ὁμως, μετ' ὄλην αυτών τὴν ἡμερότητα, δὲν εἶναι ὅλως ἀκίνδυνοι εἰς τούς ἐπισκεπτομένους αὐτούς ἀνευ κονάκ δηλ. ἐλεφανταγωγῶ. Ἐκ τοῦ κήπου, διαπλεύσαντες πάλιν τὸν ποταμὸν, ἐπανήλθομεν εἰς τὴν πόλιν. Μετ' ἡμέραν ἐπεκράτει ἐν τῇ πόλει ἐκτάκτως μεγάλη ἠρεμία και

* Οἱ ἀνήκοντες εἰς τὴν θρησκίαν τῶν Βραχμάνων ἀσκηταὶ ὀνομάζονται Ἰόγγοι, οἱ δὲ τῆς μωαμεθανικῆς θρησκείας φακίροι. Συνήθως ὁμως οἱ ἀγνοοῦντες τὴν διάκρισιν αὐτὴν Εὐρωπαῖοι ὀνομάζουσι και τοῖς Ἰνδοῖς ἀσκητὰς φακίρους.

άννησία ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν ζωηροτάτην κίνησιν τῆς προτεραιᾶς ἐσπέρας. Αἱ πλείσται ὁδοὶ ἦσαν παντελῶς ἐρημοί. αἱ ἀγοραὶ κεναί, οἱ δὲ πωληταὶ ἐν ἀπαθείᾳ ἡσυχία. — Κατὰ πρῶτον ἐπεσεφθήμεν τὸν „Βισσετσαυάρ“ ἦτοι τὸν „Χρυσοῦν ναόν“, ὅστις εἶνε ἀφιερωμένος εἰς τὸν Θεὸν „Μαχαδέβαν“ ἦτοι τὸν „Σίβαν“, καὶ ὅστις εἶνε ὁ ἀρχαιότατος καὶ μάλιστα συχναζόμενος ὑπὸ τῶν προσκυνητῶν καὶ ἐπισκεπτῶν ναὸς τῆς πόλεως Βενάρες. Ἄλλ' ἢ εἰς τὸν ναὸν εἰσόδος ἀπηγορεύθη ἡμῖν δυστυχῶς ὑπὸ τῶν Βραχμάνων καὶ μάλιστ' ἠδυνήθημεν νὰ βίβωμεν ἐν βλέμμα εἰς τὰ ἐνδότερα αὐτοῦ καὶ νὰ ἴδωμεν τὸ ἄγαλμα τοῦ θεοῦ ἐν τῷ μυθῷ περικυκλούμενον ὑπὸ λαμπάδων καὶ ἀνθοδεσμιῶν, πρὸς τοῦτους δὲ βίβας τινὰς κεκοσμημένους μὲ ἀνθὴ καὶ στεφάνους, καὶ τρώγοντας τὰ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἐσπαρμένα ἀναρίθμητα ἀνθὴ. Διότι οἱ Ἰνδοὺ πασῶν τῶν τάξεων, ἀπὸ τοῦ ἐπαίτου μέχρι τοῦ πλουσιωτάτου, θεωροῦσι τὰ ἀνθὴ ὡς τὰς μάλλον εὐπροσδέκτους τῷ θεῷ θυσίας. Ἐνῶ ἰστάμεθα θεωροῦντες παρὰ τῆ εἰσόδῳ, ἐλάβομεν ἰσχυρότατον κτύπημα καὶ ὀλίγον ἐλείψε νὰ κρημισθῶμεν πρηνεῖς ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Ταῦρος τις κεκοσμημένος μὲ ἀφθονὰ ἀνθὴ ἐζήτει „εἰσόδον“, ἐλαυνόμενος δὲ δι' ἐλαφρῶν κεντρισιμῶν, ᾤδησεν ἡμᾶς καὶ εἰσῆλθε βραδέως καὶ μεγαλοπρεπῶς εἰς τὸ ἱερόν. Ἐπειδὴ ἐκ τῆς εἰσόδου δὲν ἠδυνάμεθα νὰ ἴδωμεν πάντα τὰ ἐν τῷ ναῷ, ἐδέχθημεν τὴν πρότασιν Ἰνδοῦ τινος, ὅστις πρότεινεν ἡμῖν νὰ μεταβῶμεν εἰς τὴν ἀπέναντι τοῦ ναοῦ κειμένην οἰκίαν του, ἐννοεῖται ἀντὶ μικροῦ τινοῦ δώρου εἴτε „μπακσί“ ὡς ὠνόμαζεν αὐτὸ ἐν τῇ μοιμαθανικῇ γλώσσῃ, ὅπως ἴδωμεν ἀνέτως καὶ ἐν ἡσυχίᾳ τὴν ἐν τῷ ναῷ προσκύνησιν.

Ἡ οἰκία αὕτη, ὡς καὶ πᾶσαι αἱ τῶν Ἰνδῶν οἰκίαι ἐν Βενάραις, εἶχε λίαν ἀποκρήμνως ἀνιούσας, σχεδὸν καθέτους κλίμακας, ἐλευνάς καὶ ἀνευ δρυφράκτου πρὸς στήριξιν τῶν χειρῶν, σαπρὰς δὲ καὶ ρυπαροτάτας, οὕτως ὥστε ἡ ἀνάβασις „τετραποδητὶ“ μέχρι τοῦ τρίτου πατώματος δὲν ἦτο εὐκόλος δι' ἡμᾶς. Ἐπὶ τέλους ἀνέβημεν. Ἐντεῦθεν, ἀπὸ τοῦ τρίτου πατώματος ὁ ναὸς ἦτο πανταχόθεν κάτοπτος, ἀλλ' ἐνεκα τῆς παλαιότητος, τοῦ ρύπου καὶ τοῦ πολλοῦ καπνοῦ, οὐδὲν εἰκρινῶς ἠδυνήθημεν ἐν αὐτῷ νὰ διακρίνωμεν ὅθεν ἐκκινήσαντες μετέβημεν μετὰ τοῦ ὀδηγοῦ ἡμῶν εἰς τὸν ναόν, τὸν καλούμενον „Πηγῆν τῆς γνώσεως“. Ὁ ναὸς οὗτος συνίσταται κυρίως ἐκ μίας μόνης στοᾶς, ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁποίας εὐρίσκεται ἀνοικτὸν φρέαρ. Ἀπειράριθμοι εὐσεβεῖς προσκυνηταὶ ζητοῦσιν ἐνταῦθα νὰ αὐξήσωσι τὰς γνώσεις των προσφέροντες τοῖς θεοῖς τσοσάτας θυσίας, ὥστε τὸ ἔδαφος εἶνε ἐντελῶς κεκαλυμμένον μὲ σωροὺς ἀνθοδεσμιῶν καὶ στεφάνων καὶ τὸ φρέαρ μέχρι τῶν χειλέων πεπληρωμένον ἀνθῶν. Ἐκ τῆς „Πηγῆς τῆς γνώσεως“ μετέβημεν εἰς τὸ ἱερόν τοῦ Σουκετσχάρ, ἐνθα συναθροίζεται ἀπειρον πλῆθος γυναικῶν ἐξαιτουμένων παρὰ τοῦ θεοῦ τῆς γονιμότητος τὴν χάριν τῆς τεκνοποιίας. Ἐντεῦθεν μετέβημεν εἰς τὸν ναὸν Βαϊροναῦ, τὸν ἀφιερωμένον τῷ θεῷ Βισχνού καὶ τῇ συζύγῳ αὐτοῦ Λακοχμί, τῇ θεᾷ τῆς κάλλονῆς, ὅτινες ἀπολαύουσιν ἐξαιρετικῆς λατρείας παρὰ τῶν Ἰνδοῦ. Χαριέστατα εἶναι τὰ περὶ τῶν θεῶν τούτων μυθολογούμενα, ἅτινα ὁμῶς ἐνταῦθα παραλείπομεν χάριν συντομίας.

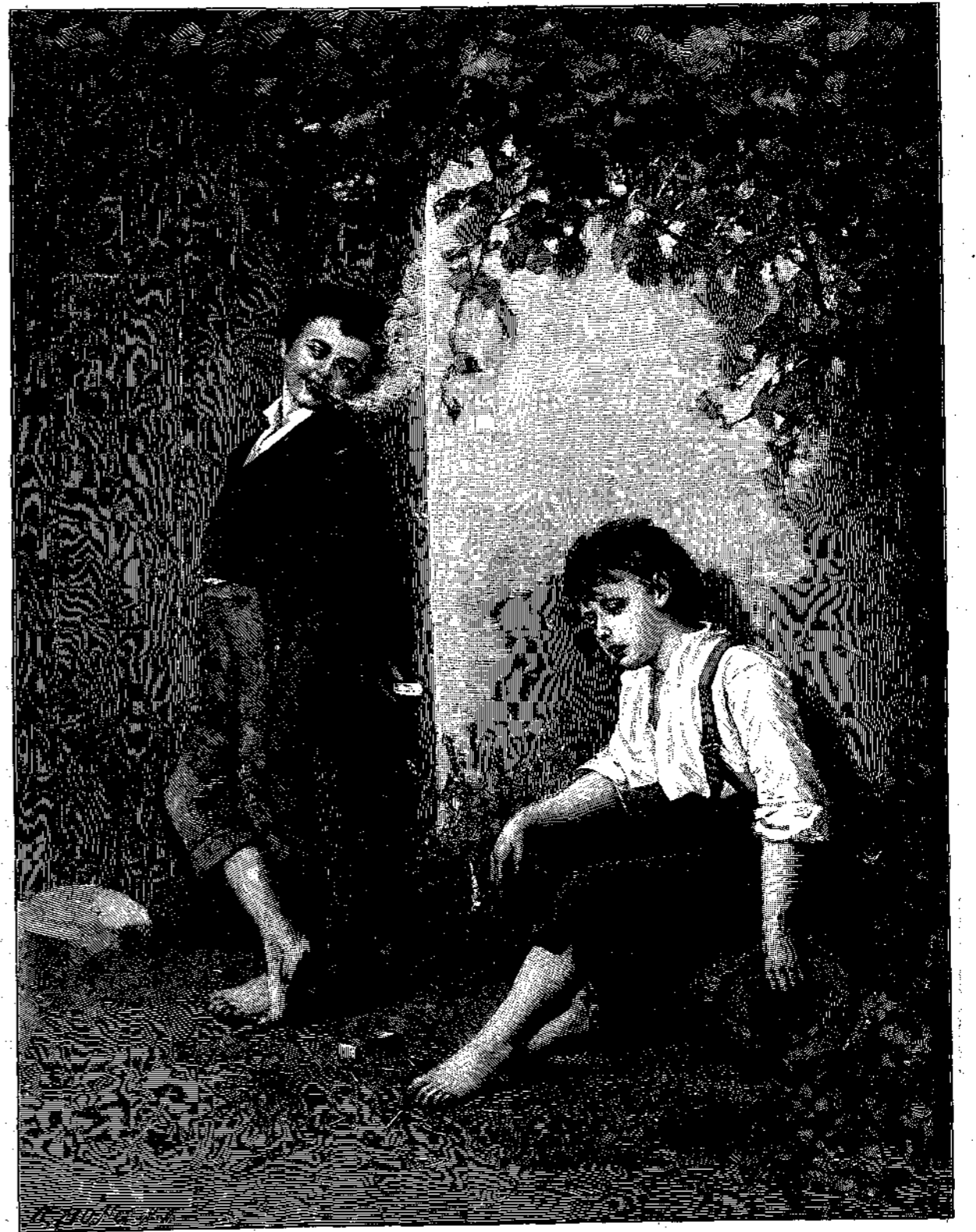
Χάριν ποιικιλίας ἐντυπώσεων ἐπεσεφθήμεν καὶ τὸν ναὸν τῶν Βουδδιστῶν, ὅστις κυρίως διακρίνεται τῶν ἄλλων διὰ τὸ ἀπειρον πλῆθος τῶν ἐν αὐτῷ διατριβόντων ἐπαυτῶν καὶ ἀσκητῶν, ὅτινες καθίστανται φορτικώτατοι εἰς τοὺς ἐπισκέπτας τοῦ ναοῦ. Εἰς ἐκ τῶν ἀσκητῶν τούτων ἐκράτει ἀνατεταμένον, εὐθὺν ὡς λαμπάδα, καὶ ἐντελῶς ἀκίνητον τὸν

δεξιὸν βραχίονα, ὡς δὲ κατόπιν ἐμύθομεν, ὁ θρησκομανῆς οὗτος ἄνθρωπος, κρατῶν ἐπὶ ἔτη ὀλόκληρα τὸν δεξιὸν βραχίονα ἀνατεταμένον καὶ προσδεδεμένον τῇ κεφαλῇ δι' ἱμάντων, κατῳρῶσε νὰ παραλύσῃ καὶ ἀπονεκρώσῃ αὐτὸν ἐντελῶς, οὕτως ὥστε δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ἐκπέλθῃ εἰς τὴν θέσιν του. Τοιοῦτοτρόπως δὲ ὁ ἀσκητῆς οὗτος ἐκτίσαστο φήμην ἀγίου παρὰ τῷ ὄχλῳ.

Ἐκ τοῦ ναοῦ τῶν Βουδδιστῶν ὠδηγήθημεν εἰς τὸ Καλ Κουπ, ἦτοι τὸ „φρέαρ τῆς εἰμαρμένης“, περὶ τοῦ ὁποίου πιστεύουσιν οἱ Ἰνδοὶ ὅτι ὅστις ἀν ἴδῃ τὸ ἑαυτοῦ εἶδωλον ἐν τῷ φρέατι, ἀποθνήσκει ἐντὸς αὐτοῦ ἐκείνου τοῦ ἔτους, ἀν μὴ κατορθώσῃ νὰ ἐξιλώσῃ τοὺς ὀργισμένους θεοὺς διὰ θυσιῶν καὶ δωρεῶν. Ἡ πίστις αὕτη ἐγεννήθη εἰς τοὺς Ἰνδοὺς διὰ τῆς πανουργίας τῶν ἱερέων, οἵτινες λίαν ἐπιπερδῶς ἐκμεταλλεύονται τὴν δεισιδαιμονίαν τοῦ θρησκομανοῦς ὄχλου. Ἄνωθεν δηλαδὴ καὶ πλαγίως τῇ πηγῇ εὐρίσκεται μικρὸν τι παραθυρίδιον ὄπερ, ἅμα ὡς ὁ ἥλιος φθάσῃ εἰς τὸ ζενίθ, στρέφεται οὕτως, ὥστε ἀντανάκλᾳ πᾶν ἀντικείμενον ἐν τῷ βαθυτάτῳ φρέατι. Ἄν λοιπὸν τύχῃ νὰ ἔλθῃ τις προσκυνητῆς κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην, στρεφόμενης ἐπιτηδείως τῆς θυρίδος, βλέπει τὸ εἶδωλον τοῦ προσώπου του, καταλαμβάνεται ὑπὸ φόβου καὶ τρόμου, καὶ δωρεῖται πάντα τὰ ὑπάρχοντά του εἰς τοὺς ἱερεῖς, ὅπως ἐξευμενίσωσιν αὐτῷ τοὺς θεοὺς καὶ ἀποτρέψωσιν ἀπ' αὐτοῦ τὸν πρόωρον θάνατον.

Ἐκτὸς τῶν χιλίων καὶ ἐπέκεινα ναῶν ἐν Βενάρες, τῶν ἀφιερωμένων τῷ θεῷ Σίβα (εἴτε Μαχαδέβα) καὶ τῷ Βισχνού, ἀξιωματικῶς εἶνε καὶ ὁ ναὸς τοῦ Χαγουμάν (τοῦ ἐρυθροῦ ἀισχρομόρφου καὶ εἰδεχθοῦς πιθηκίου Θεοῦ), ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ ναὸς τῆς Μανικαρνίκα ἦτοι τῆς „πηγῆς τῆς Ἰνδικῆς ἐπιστήμης“. Καὶ ἐνταῦθα προσέρχονται κατ' ἔτος μυριάδες προσκυνητῶν, διότι ἐν τῷ φρέατι τοῦ ναοῦ τούτου λέγεται ὅτι ὁ Μαχαδέβας ἀπώλεσε τὰ ἐνώτιά του ἢ μάλλον κατέλιπεν αὐτὰ ὡς δῶρον ἀναμνήσεως τῇ συζύγῳ του Μπαβάνη (τ. ἔ. τῇ Φύσει), ὅτε ἐμελλε νὰ τὴν ἐγκαταλείψῃ, μεθ' ὃ ἐκείνη ἐκλαυσε τσοσῦτον, ὥστε ἐκ τῶν δακρύων τῆς ἐσηματίσθη ἢ ἐν λόγῳ πηγῇ. — Ἀξιοθαύμαστος εἶνε ὁ ναὸς τοῦ Μάν Μαντίλ, ὅστις ὑπὸ ἀρχιτεκτονικὴν ἐποψιν εἶνε ὁ ὀραϊστάτος πάντων τῶν Ἰνδικῶν ναῶν, ἀλλὰ δυστυχῶς τῶρα εἶνε ἐτοιμόρροπος. Πλησίον αὐτοῦ εὐρίσκεται τὸ περίφημον ἀστεροσκοπεῖον τοῦ Μάν Μαντίλ, ἰδρυθὲν ἐν ἔτει 1680, ἐν τῷ ὁποίῳ μέχρι τῆς σήμερον εὐρίσκονται τὰ ὄντως ἐξαισία τὸ μέγεθος ἀστερονομικὰ ἐργαλεῖα, ἐν οἷς καὶ ὑπερμεγέθης τις ἡλιογνώμων. Ἀπὸ τοῦ ἀστεροσκοπεῖου τούτου, καταβαίνοντες κολοσσιαίαν τινα λιθίνην κλίμακα ὀγδοήκοντα περίπου βαθμίδων, φθάνομεν μετὰ μικρὰν πορείαν εἰς τὴν ὄχθην τοῦ Γάγγου.

Ὁ ἐπισκεπτόμενος τὴν Βενάρες δὲν πρέπει νὰ παραλείψῃ μικρὸν τινα πλοῦν ἐν τῷ ποταμῷ, εἰ δυνατόν καθ' ὅλον τὸ μήκος τῆς πόλεως, ἥτις ἐκ τοῦ ποταμοῦ ὀρωμένη παρέχει μαγευτικώτατον θέαμα· συγχρόνως δύναται νὰ ἴδῃ ἐντεῦθεν κάλλιστα τὰς ὑπερμεγέθεις, εἰς τὸν Γάγγην καταγούσας παροχθίους κλίμακας (γάτ), ἐνθα καιόνται οἱ νεκροί. Ὅτε παρεπλήρομεν οὕτω τὴν πόλιν, εἶδομεν εἰς πλείστα μέρη τῶν ὄχθων ἀνημμένους πυρὰς πρὸς καύσιν νεκρῶν. Οἱ Ἰνδοὶ θεωροῦσιν ὡς μέγιστον αὐτῶν εὐτύχημα νὰ ἀποθάνωσιν ἐν Βενάρες, οἱ πλουσιώτατοι δὲ καὶ οἱ προὔχοντες τῶν Ἰνδῶν ἀποκαθίστανται ἐνταῦθα μόνον καὶ μόνον ὅπως ἀξιώθωσι νὰ παραδώσωσι τὸ πνεῦμα ἐν τῇ ἀγίᾳ ταύτῃ πόλει. Οἱ νεκροί, πρὶν ἢ τεθῶσιν ἐπὶ τῆς πυρᾶς, λούονται ὑπὸ τῶν ἑαυτῶν συγγενῶν ἐν τῷ ποταμῷ ἢ τοῖλάχιστον βρέχονται

Ο ΑΠΗΓΟΡΕΥΜΕΝΟΣ ΚΑΡΠΟΣ.

Εἰκὼν ὑπὸ Α. Ludwig.

τοὺς πόδας μόνον καὶ εἶτα καίονται. Οἱ νεότεροι ὅμως, οἱ μὴ δυνάμενοι νὰ ἀποτίσωσι τὰ δύο ἢ τρία βρούπια (1 βρούπιον = 2 περίπου φράγκα) πρὸς καύσιν τῶν νεκρῶν τῶν συγγενῶν τῶν, ῥίπτουσιν αὐτοὺς εἰς τὸν ποταμὸν, ἐνθα καταβρῶσκονται ὑπὸ τῶν αὐτῶν πολυαριθμῶν κροκαδεῶν (ἀλλυγατόρων), ἐνῶ ἡ ψυχὴ αὐτῶν „σώζεται“. Τοιοῦτοτρόπως, μεθ' ὅλας τὰς αὐστηρὰς ἀπαγορεύσεις τῶν ἀγγλικῶν ἀρχῶν, ῥίπτονται κατ' ἔτος χιλιάδες νεκρῶν εἰς τὸν Γάγγην, ὅταν δὲ τὸ ὕψος τῶν ὑδάτων αὐτοῦ ἐλαττωθῆ, φαίνονται κάτωθεν τῆς πόλεως παρὰ τὰς βορβορώδεις ὄχθας τοῦ ποταμοῦ ἅπαιρα πλῆθῃ σκελετῶν ἀνθρωπίνων. Ὁ σεβασμὸς καὶ ἡ εὐλάβεια τῶν Ἰνδῶν πρὸς τὸν ἱερὸν τοῦτον ποταμὸν εἶναι τοσαύτη, ὥστε πολλάκις μὲν καὶ ἄλλοτε, συχνότατα δὲ ἐν ὧρα ἐκλείψεως τῆς σελήνης, πλείστοι ἀσθενεῖς γέροντες καὶ γράται συρρέουσι πανταχόθεν εἰς τὰς ὄχθας αὐτοῦ πλησίον τῆς Βενάρες, καὶ ἐκλέγοντες βαθύτερόν τι μέρος τοῦ ρεύματος καταδύονται ἀνευ τοῦ ἐλαχίστου διαταγμοῦ εἰς τὰ ὕδατα καὶ ἀποπνίγονται, ἐν τῇ ἀκραδάντῳ πεποιθήσει ὅτι τοιοῦτοτρόπως ἐξασφαλίζουσιν ἑαυτοῖς εὐνοικωτέραν ἀναγέννησιν· διότι ἡ πίστις εἰς τὴν μετεμψύχωσιν εἶνε ἐν Ἰνδίας ἀπὸ χιλιετηρίδων ἤδη τοσοῦτον βαθέως παρὰ τῷ λαῷ ἐρριζωμένη, ὥστε μεθ' ὅλας αὐτῶν τὰς προσπάθειάς οἱ Ἄγγλοι δὲν κατώρθωσαν μέχρι τοῦδε οὐδὲ κατ' ἐλάχιστον νὰ περιορίσωσι τὰ ἐκ τῆς δεισιδαιμονίας ταύτης προερχόμενα δεινά.

Οὐδέεις Ἰνδὸς ἐν Βενάρες παραλείπει, ἀπαξ τοῦλάχιστον τῆς ἡμέρας θέρους τε καὶ χειμῶνος νὰ λουσθῆ ἐν τῷ ἁγίῳ ποταμῷ, ἐφ' ὅσον ζῆ καὶ ἀναπνεῖ καὶ δύναται νὰ κινή τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας, οἱ δὲ „τῆς ὑψηλῆς κοινωνίας“ τοῦτ' ἔστιν οἱ εὐγενεῖς καὶ οἱ πλούσιοι ἔρχονται εἰς τὰς παροχθίους κλίμακας περὶ τὴν τρίτην ὥραν μετὰ τὸ μεσονύκτιον ὅπως λουσθῶσιν ἐν τῷ ἁγίῳ ὕδατι τοῦ Γάγγου.

Θὰ ἠδίκουν τὴν ἁγίαν ταύτην πόλιν τῶν Ἰνδῶν, ἂν μὴ ἐποιούμην βραχυτάτην τοῦλάχιστον μνησίαν τῶν κοσμοῦντων αὐτὴν πολυαριθμῶν (τριακοσίων περίπου) μωαμεθανικῶν ναῶν, οἵτινες ὑψοῦσιν ἀγερώχως καὶ ὑπερψάτως τοὺς λαμπροτάτους θόλους καὶ τοὺς κομψοτάτους μινάρεδες τῶν. Τὸ μέγιστον καὶ ὠραιότατον οἰκοδόμημα τῆς Βενάρες, ὅπερ ἀμέσως προσελκύει τὴν μεγίστην περιέργειαν καὶ τὸν πλείστον θαυμασμὸν πάντων τῶν ἐπισκεπτομένων τὴν ἁγίαν ταύτην πόλιν, εἶνε ὀκρῖβῶς μωαμεθανικὸς τις ναός, πρὸς μεγάλην θλίψιν καὶ ἀγανάκτησιν τῶν Ἰνδῶν, τῶν ἀσπένδων τούτων ἐχθρῶν τοῦ Ἰσλάμ. Τὸ κολοσιαιὸν τοῦτο τζαμίον ἰδρύθη ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου Ἀουργγ-Ζιμβ (1658—1707), ὅστις θέλων νὰ ταπεινώσῃ τοὺς Ἰνδοὺς καὶ νὰ καταστήσῃ ὅσον οἶόν τε ἐπαισθητοτάτην τὴν πρὸς αὐτοὺς ἀντιπάθειάν του, διέταξε νὰ καταδαφισθῆ ὁ μέγιστος τῶν ἐν Βενάρες Ἰνδικῶν ναῶν καὶ νὰ ἐγερθῆ ἐν τῇ θέσει ταύτῃ μέγιστος καὶ μεγαλοπρεπέστατος μωαμεθανικὸς ναός. Καὶ πράγματι τὸ τζαμίον τοῦτο, μετὰ τὸν 147 ποδῶν ὕψος καὶ μόλις 12 ποδῶν πλάτος ἐν τῇ βάσει ἔχοντα μινάρην του, ὁρῶμενον ἐκ μακροτάτων ἀποστάσεων καὶ παρῆεν εἰς τὸ ὅλον πανόραμα τῆς Βενάρες ἀνεκφραστὸν τι καὶ ὅλας ἰδιάζον θέλγητρον, εἶνε ὁ τι μεγαλοπρεπὲς καὶ θαυμάσιον.

Περὶ τῆς ἡπιότητος καὶ ἀβρότητας, μεθ' ἧς οἱ Ἄγγλοι προσφέρονται πρὸς τοὺς φανατικοὺς καὶ δεισιδαίμονας Ἰνδοὺς, μαρτυρεῖ καὶ τὸ ἔξῃ: Ἀπὸ πολλοῦ ἤδη χρόνου προσπαθοῦσιν ἐκ παντὸς τρόπου ἀλλ' εἰς μάτην αἱ Ἄγγλικαί ἀρχαὶ νὰ ἐμποδίσωσιν ἢ τοῦλάχιστον νὰ περιορίσωσι τὸ θρησκευτικὸν ἔθιμον τῆς προσκυνήσεως τῶν διαφόρων ἐν τῇ

πόλει ἱερῶν φρεάτων καὶ πηγῶν (ἐξ ὧν ἐμνημονεύσαμεν ἤδη „τὴν πηγὴν τῆς εἰμαρμένης“ τὴν „πηγὴν τῆς γνώσεως“ τὴν „πηγὴν τῆς Ἰνδικῆς ἐπιστήμης“), ἵνα διχοχέτωσιν εἰς τὴν ποταμὸν τὰ ἀκάθαρτα καὶ ἀκίνητα ὕδατα, ἅτινα ἐκ τῆς σήψεως τῶν ἀπειραριθμῶν σωρῶν ἀνθέων καὶ στεφάνων καθιστῶσι τὰς ἱεράς ταύτας πηγὰς ἀληθεῖς πηγὰς παντοειδῶν ἐπιδημικῶν νοσημάτων, ἀλλ' ὁ φόβος, μήπως προσβάλωσι τὸ θρησκευτικὸν αἰσθημα τῶν Ἰνδῶν, ἀποτρέπει αὐτὰς ἀπὸ δραστηριοτέρων μέσων.

Ἀναγκασθέντες ἤδη ὑπὸ τοῦ ὑπερβολικοῦ καύσωνος νὰ περατώσωμεν τὴν πορείαν ἡμῶν, ἐπεστρέψαμεν ὅλας ἐξηγητικῶν ὑπὸ τοῦ καμάτου εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, ἐνθα ἐν ἀναφυκτικῶν λουτρῶν καὶ μικρῶν τι ἐμβρωμα ἀπέδωκεν ἡμῖν τὰς ἐξαντληθείσας δυνάμεις. Ἰπὸ τὴν δροσερὰν σκιάδα τοῦ ξενοδοχείου ἐπὶ ἀναπαυτικῶν δίφρων καθήμενοι ἐθεώμεθα ἐν ἀνέσει τὰ θαυματουργήματα δωδεκάδος τινὸς Ἰνδῶν ταχυδακτυλοῦργῶν καὶ δαμαστῶν ὄψεων, οἵτινες ἐξετέλουν τῇ ἀληθείᾳ ἐκπληκτικώτατα θαύματα ἀλλὰ δὲν εἶχον ὅμως τὴν ἀπαράμιλλον ἐκείνην εὐκινήσιαν καὶ ἐπιδεξιότητα τῶν ἐν Μάδρας θαυματουργῶν. Μέγα ἐνδιαφέρον εἶχε δι' ἡμᾶς ὁ ἀγὼν μεταξύ ἐνὸς μικροῦ μούγγου (εἰδὸς τι ἰκτίδος) μόλις 10 δακτύλων μήκους, καὶ πολλῶν ὄψεων ἐχόντων μήκος ὑπὲρ τὰ 2 1/2 μέτρα. Ὁ μούγγος — ὁ ἀσπονδὸς ἐχθρὸς τῶν ὄψεων — ἐφώρμησε μετ' ἀπιστεῦτου ταχύτητος καὶ εὐστροφίας κατὰ τῶν εἰδεχθῶν ἐρπετῶν, ἅτινα συρίζοντα, με σπινθηροβλοῦντας ὀφθαλμούς, με ὑψωμένας τὰς κεφαλὰς καὶ με προτεταμένην τὴν βελονοειδῆ γλῶσσαν περιέμενον τὴν ἔφοδον τοῦ μικροῦ τῶν ἀντιπάλου. Ὁ μούγγος ὡς ἀστραπὴ τὰς προσεκολληθῆ σπασμικῶς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ ὄψεως καὶ ἔδωκεν αὐτὴν λυσσαίνῳς· εἰς μάτην ὁ ὄψις περιελίσσεται περὶ τὸ μικρὸν ζῶον ὅπως τὸ συνθλίψῃ· μετ' ὀλίγας στιγμὰς ἀγῶνιᾶς ἐξηπλωθῆ νεκρὸς ὑπὸ τῶν δηνυμάτων τοῦ ἐχθροῦ. Ὁμοίως ἐφονεύθησαν ὑπὸ τοῦ γενναίου ζωφίου δύο φοβερώτατοι κροταλῖαι, καὶ ἄλλοι ἐπ' ἴσης ἐπιφοβοὶ ὄφεις. Ἔως ἐδῶ τὸ πρᾶγμα ἦτο φυσικόν. Μετὰ τοῦτο ὅμως ὁ θαυματουργὸς Ἰνδὸς παρέδωκεν ἡμῖν τοὺς ὄφεις ὅπως λάβωμεν πληρεστάτην βεβαιότητα ὅτι ἦσαν νεκροί· πράγματι ἐκ τῶν πληγῶν αὐτῶν ἔρρεεν ἄφθονον τὸ αἷμα, ἐμετρήσαμεν δὲ ἐπὶ τῶν κεφαλῶν τῶν κροταλῶν πληγὰς ἐχούσας ἐκάστην εὐρος δύο ἑκατοστομέτρων καὶ βάθος ἐνὸς ἑκατοστομέτρου· κατόπιν ὁ Ἰνδὸς ἀπέσπασεν ἐνώπιον ἡμῶν τοὺς ἰοβόλους ὀδόντας τῶν ὄψεων, οἵτινες οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον ἴχνηος ζωῆς εἰδείκνουν πλέον. Ἀκολούθως ὁ θαυματουργὸς Ἰνδὸς ἔθηκεν εἰς τὰ στόματα τῶν ὄψεων ἀνα ἐν κυβοειδῆς τεμάχιον ξύλου, ἔχοντος ἰσχυρὰν ὀσμήν καμφοράς, μετ' ὀλίγας δὲ στιγμὰς εἶδομεν τὰς πληγὰς τῶν ὄψεων μικρὸν κατὰ μικρὸν συγκλειόμενας καὶ ἐπαισθητῶς ἐπουλουμένας, τοὺς δὲ ὄφεις αὐτοὺς κατ' ἀρχὰς μὲν ἀσπαίροντας, εἶτα δὲ ὡς ἐκ μακροχρονίου ληθαργίου ἀφυπνιζόμενους, βραδέως ἐλισσομένους, καὶ τέλος μετὰ τοσαύτης ταχύτητος ἔρποντας, ὥστε ὁ Ἰνδὸς μόλις καὶ μετὰ τοσαύτης κατώρθωσε νὰ συλλάβῃ καὶ ἐπαναφέρῃ αὐτοὺς εἰς τὸν κλωβὸν τῶν.

Τὸ θαῦμα τοῦτο τῆς νεκραναστάσεως προῦκάλεσε τὸν πλείστον θαυμασμὸν πάντων ἡμῶν, ἰδίᾳ δὲ τοῦ Βαυαροῦ ἀξιωματικοῦ, ὅστις καὶ προσήνεγκε τῷ θαυματοποιῷ Ἰνδῷ ἀδρότατον „μπαξίσσι“, ὅπως μάθῃ παρ' αὐτοῦ τὸ μυστήριον ἢ λάβῃ τοῦλάχιστον ἐν μικρῶν τεμάχιον τοῦ ζωοποιοῦ ἐκείνου ξύλου. Ἀλλ' ὁ Ἰνδὸς ἀπέκρουσε ἐπιμόνως τὴν προσφορὰν ταύτην, ἐνῶ πολλὰ ἄλλα τῆς Ἰνδικῆς ταχυδακτυλοῦργικῆς μυστήρια ἐξήγει ἡμῖν μετὰ προθυμίας ἀντὶ ὀλιγίστων ἀννῶν.

Ἄγγλος τις ἐκ τῶν ἀνωτέρων δημοσίων ὑπαλλήλων διηγέτο ἡμῖν βραδύτερον, ὅτι ἡ κυβέρνησις πρότερον ἀπέδιδεν ἀδρότατος ἀμοιβὰς εἰς τοὺς φονεύοντας ὡς οἶόν τε πλείστους ὄφεις, μέχρις οὗ τέλος ἀνεκάλυψεν ὅτι οἱ Ἰνδοὶ συνελάμβανον ζῶντας τοὺς ὄφεις, ἐδάμαζον αὐτοὺς διὰ τῆς μυστικῆς αὐτῶν τέχνης καὶ μετὰ πολὺν χρόνον ἐφόνευον καὶ παρουσίαζον αὐτοὺς εἰς τὴν κυβέρνησιν· διεβεβαίον δὲ ἡμᾶς ὅτι πολλάκις ἐν Ἰνδικαῖς οἰκογενεαῖς εὐρέθησαν πολυαριθμοὶ φαρμακερώτατοι ὄφεις (ἐν ἐκάστη οἰκογενεῖᾳ ὑπὲρ τοὺς τριάκοντα ἐκ τῶν φοβερωτάτων τούτων ἐρπετῶν), τοῦτ' ὅπερ ἐμποεῖ φρίκην καὶ ἐκπληξιν συγχρόνως, ἂν ἀναλογισθῶμεν ὅτι οἱ ἄνθρωποι οὗτοι κατοικοῦσι καὶ κοιμῶνται ἐν ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ χώρῳ, αἱ δὲ ψιθοσκεπεῖς καὶ ἐλευναὶ καλύβαι τῶν δὲν εἶναι ἀσφαλῆς φυλακῆ δια τοιοῦτους δεσμώτας.

Ἐνταῦθα ὀφείλομεν νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι ἡ περιγραφή ἡμῶν αὕτη τῆς ἀγίας πόλεως τῶν Ἰνδῶν περιορίζεται σχεδὸν ἀποκλειστικῶς εἰς τοὺς Ἰνδικοὺς καὶ μωαμεθανικοὺς

ναοὺς, οἵτινες ὅμως πράγματι ἀποτελοῦσι τὸ κυριώτερον καὶ οὐσιωδέστερον τῆς Βενάρες, τῆς παναρχαίας ταύτης ἐστίας τῆς τῶν Βραχμάνων ἐπιστήμης, σοφίας καὶ θρησκευτικῆς διδασκαλίας. Ἡ πόλις αὕτη, ἔχουσα 200,000 κατοίκων ἐξ ὧν οἱ 2000 εἶναι Εὐρωπαῖοι, ὑπὸ τὰς ἄλλας ἐπόψεις εἶναι ἦττον ἐνδιαφέρουσα. Τὴν θέσιν αὐτῆς καθιστᾷ τερπνὴν καὶ θαυμασίαν ὁ Γάγγης. Ἡ περὶ τὴν πόλιν χώρα εἶναι σχεδὸν ἐπίπεδος, ἀπεξήραμένη, ὁμοιόμορφος καὶ μονότονος. Κατὰ τὰς θρησκευτικὰς πανηγύρεις, ὡς λ. χ. τὴν ἐορτὴν τοῦ Δαβέλλη, συρρέουσιν εἰς τὴν πόλιν μεγάλα πλῆθῃ προσκυνητῶν, οὕτως ὥστε ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν γίνεται κατὰ 100,000 περίπου μεγαλήτερος τοῦ συνήθους.

Τελευτῶντες πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ὁ ἐπιθυμῶν νὰ ἴδῃ καὶ γνωρίσῃ ἐκ τοῦ πλησίον τὰς ἀληθινὰς „τὰς γνησίας Ἰνδίας“, ἂς ἐπισκεφθῆ τὴν πόλιν Βενάρες, καὶ δὲν θὰ μετανοήσῃ· τὸ δὲ ῥομαντικώτατον θέαμα, ὅπερ παρέχει ἡ πόλις αὕτη ἐκ τοῦ Γάγγου ὀρωμένη, οὐδέποτε θὰ λησμονήσῃ.

Ο ΔΑΙΜΩΝ.

Διήγημα ὑπὸ **I. I. ΚΡΑΣΣΕΒΣΚΥ.**

(συνέχεια.)

Ὁ Μαρϊᾶνος εἶδεν ὅτι ἦτο ἀδύνατον νὰ προκαλέσῃ πλείονας ἐμπιστευτικὰς ἐξομολογήσεις παρὰ τοῦ γέροντος καθηγητοῦ, καὶ διὰ τοῦτο ἀπελπισθεὶς ἀπεχαιρέτισεν αὐτὸν καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιόν του. Ἐνταῦθα ἐχωρίζετο ἀπὸ τοῦ Ἀδριανοῦ ὑπὸ μιᾶς μόνης λεπτῆς θύρας, οὕτως ὥστε ἠδύνατο ν' ἀκούῃ τὰ ἐσπευσμένα βήματα τοῦ περιπατοῦντος ἐν τῷ παρακειμένῳ δωματίῳ ποιητοῦ, ἐνίοτε δὲ τὸν θροῦν τοῦ χάρτου καὶ τὸν σκαριψισμὸν τῆς γραφίδος. Ὁ ποιητὴς διήλθε προφανῶς ὀλόκληρον τὴν νύκτα ἐργαζόμενος. Ὁ κόμης ἐν τῇ κλίνῃ του ἔσειε τὴν κεφαλὴν, ἐστρέφετο εἰς τὸ ἔτερον πλευρὸν ὅπως κοιμηθῆ, ἔλαβε δὲ τὴν ἀπόφασιν, νὰ ἐπιπλήξῃ σπουδαίως τὸν φίλον του τὴν ἐπομένην πρωΐαν διὰ τὴν ὑπέμετρον ἐργασίαν του. Ὁ ἥλιος εἶχεν ἤδη ἀπὸ πολλοῦ ἀνατελεῖν, ὅτε ἀφυπνίσθησαν καὶ ἤρχισαν νὰ προετοιμάζωνται διὰ τὴν ἐπιστροφήν. Ὁ κόμης Μαρϊᾶνος ἐσπευσε πρὸ παντὸς ἄλλου νὰ πληροφορηθῆ περὶ τῆς Ἀγγλίδος, μετὰ τῆς ὁποίας ἠλπίζε νὰ διέλθῃ ἐν μέρος τῆς ἡμέρας κατὰ τὸ ταξιδίον εἰς Σορρέντον. Ἀλλ' οἱ ἐν τῷ ξενοδοχείῳ ἀνήγγειλαν αὐτῷ γελῶντες, ὅτι αἱ κυραὶ ἀνεχώρησαν ἤδη πρὸ δύο ὡρῶν. Ὁ Ἀδριανὸς ἠγγέθη ἐκ τῆς κλίνης ὄχρος, ἀτονος καὶ συνεχῶς ὑποβήσων, τοσαύτη δὲ ἦτο ἡ τοῦ προσώπου του μεταβολὴ ὥστε, ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὴν μικρὰν αἴθουσαν ὅπως προγευματίσῃ μετὰ τῶν ἄλλων, ἐνέπνευσε καὶ εἰς αὐτὸν τὸν καθηγητὴν φόβον καὶ ἐκπληξιν. Ὁμολόγησεν ὅτι ἠσθάνετο ἐκτάκτως μεγάλην ἀδυναμίαν.

„Δὲν εἶνε διόλου θαυμαστὸν!“ ἀνεφώνησεν ὁ κόμης, „Σὲ ἤκουα ὄλην τὴν νύκτα νὰ περιπατῆς εἰς τὸ δωμάτιόν σου καὶ νὰ γράφῃς μετὰ σπουδῆς. Ὅστις κάμνει τοιαύτην χρῆσιν τῆς ζωῆς του, εἶνε ἀδύνατον νὰ μὴ ἐξαντληθῆ ἐντελῶς.“

Ὁ ποιητὴς ἐνηγκαλίσθη αὐτὸν ἐν σιωπῇ.

„Καὶ σεῖς μήπως κάμνετε καλητέραν χρῆσιν τῆς ζωῆς σας, εἰ καὶ διάφορον;“ ἠρώτησε μετὰ βραχείαν σιγῆν. „Ὅταν διέρχησθε ὀλόκληρον τὴν νύκτα οἰνοποτοῦντες ἐν συναναστροφῇ φαύλων γυναικῶν, δὲν ἐξαντλεῖσθε περισσότερο ἢ ἐγώ;“ „Οὐδαμῶς!“ ἀνεφώνησεν ὁ κόμης. „Ἡμεῖς καταπονοῦμεν τὸ σῶμα, τὸ ὅποιον ἡ νεότης πάλιν ἐνδυναμῶνται, ἀλλὰ

σὺ ἐξαντλεῖς τὰς δυνάμεις τοῦ πνεύματός σου, αἵτινες ἀφανίζονται ἀνεπιστρεπτεῖ.“

— „Δὲν ἀφανίζονται, ἀλλὰ φανεροῦνται ἐνσωματούμεναι εἰς ἐν ἔργον τῆς τέχνης, ὅπερ παραμένει. . . Ἡ σπατάλη τῶν ὑμετέρων δυνάμεων μὲναι ἀκαρπός, ἡ δὲ καταβολὴ τῶν ἰδικῶν μου φέρει καρπούς. . .“

Ταῦτα εἰπὼν ὁ ποιητὴς ἐμειδίασεν, εἶτα δὲ μετὰ τινος χαρᾶς, καθιστώσης πρὸς στιγμὴν ζωηρὸν τὸ ὄχρον πρόσωπόν του, προσέθηκεν:

— „Δὲν μετανοῶ καθόλου διὰ τὴν μακρὰν μου ἀγρυνίαν. Ἀπὸ πολλοῦ ἤδη ἔφερον ἐν τῇ κεφαλῇ μου ἐπεισῶδιόν τι, εἰς τὸ ὅποιον δὲν ἠδύναμην νὰ δώσω τὴν κατάλληλον ἐξωτερικὴν μορφήν διὰ τοῦ λόγου· ἤδη τὸ κατώρθωσα. Οἱ στίχοι ἔρρευσαν, καὶ εἶμαι εὐχαριστημένος με αὐτούς.“

Ὁ Σενούτας, ὕλος προσοχῆ, ἐπλησίασε προσδοκῶν νὰ ἀκούσῃ περισσώτερα, ἀλλ' ὁ ποιητὴς ἀπέστρεψεν ἀποτόμως τοὺς λόγους καὶ ἤρχισε νὰ πληροφορηθῆ περὶ τῆς Ἀγγλίδος.

— „Τὸ νυχτοπούλι ἔφυγε τὰ χαράμματα“, εἶπεν ὁ Μαρϊᾶνος, „κ' ἐγὼ ἐζήτησα νὰ μάθω, ποῦ εἶνε, διότι τὸ κελᾶδημό του μοῦ ἀρέσει πολὺ.“

— „Ἄ! τόσο τὸ καλῆτερο!“ ἀνεκράξεν ὁ Ἀδριανὸς περιχαρῆς, „τώρα εἴμεθα ἐλευθεροὶ καὶ προτιμῶ νὰ μὴ ἐκτεθῶ καθόλου εἰς τὸν κίνδυνον, παρὰ νὰ τὸν ἀποκρούσω ἐπιχειρούμενον.“

„Ὁμολογεῖς λοιπὸν ὅτι κίνδυνος ὑπάρχει“, εἶπεν ὁ κόμης. „Δὲν τὸ ἀνοῦμαι, ἂν καὶ φαίνεται μικρότερος δι' ἐμὲ ἢ διὰ σέ. . .“

6.

Ἀμέσως μετὰ τὸ πρόγευμα, ἤρχισεν ὁ κόμης νὰ συνιστᾷ τὴν ὅσον οἶόν τε ταχίστην ἀναχώρησιν, ἀποδεικνύων ὅτι βραδύτερον ὁ καύσων θὰ ἦτο ἄγαν πνιγηρὸς. Εἶχε μάλιστα μάθη, ποῖαν ἐκ τῶν δύο ὁδῶν, τῶν ἀγουσῶν ἐκ τοῦ Καστελλαμάρε εἰς τὸ Σορρέντον, ἐτράπησαν αἱ κυραὶ καὶ πρότεινε νὰ τὰς ἀκολουθήσωσιν. Ὁ Ἀδριανὸς, ἐνοῶν τὸν σκοπὸν τοῦ κόμης, ἀντέτεινεν εἰς τὴν πρότασιν του. Ἐτρά-

πυρκαγιά, κατα την επιθυμίαν του ποιητού, την νέαν οδόν... Αναβάντες επί των αυτών δυνων και εκκινήσαντες υπό την οδηγίαν του αυτού ξεναγοῦ, ἤλαυνον ἐπὶ τῶν ὄρεινών ἀτραπῶν ἔχοντες σχεδὸν πάντοτε πρὸ τῶν ὀμμάτων αὐτῶν τὸν κυανῶν κόλπον τῆς θαλάσσης καὶ τὴν παρ' αὐτῷ κειμένην Νεάπολιν. Βραδέως ἐλαύνοντες ἀφίκοντο περὶ τὸ ἑσπέρας, ἀκριβῶς τὴν ὥραν τοῦ δείπνου παρὰ τῷ Τραμοντάνα, εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ Ἀδριανοῦ, τῆς ὁποίας ἡ οἰκοδόσποινα ἐχαίρεισεν αὐτὸν μετὰ τὴν διαβεβαίωσιν, ὅτι ἦτο πολὺ ἀνήσυχος καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ἀπουσίας του. Ὁ ποιητὴς ἐπέμενε νὰ κρατήσῃ καὶ τοὺς δύο συνοδοιπόρους του παρ' ἑαυτῷ. Αἱ κλῖναι ἦσαν ἑτοιμαί. Ἀφ' οὗ ἀνεπαύθησαν ὀλίγον, ὁ κόμης προσεκάλεσεν αὐτοὺς εἰς τὴν τράπεζαν, βέβαιος ὅτι, ἐμελλε νὰ συναντήσῃ παρὰ τῷ Τραμοντάνα τὴν Ἀγγλίδα, ἣν εἶχε πάντοτε κατὰ νοῦν. Ὁ Ἀδριανὸς παρεκίνησε τὸν κόμητα καὶ τὸν καθηγητὴν, νὰ μεταβῶσι μόνον εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, διότι αὐτὸς ἠσθάνετο πολὺ τὴν ἀνάγκην τῆς ἀναπαύσεως, ἴσως δὲ καὶ τῆς ἀπομονώσεως, καὶ ἐπεθύμει νὰ δειωθῆσιν ἐν τῇ κατοικίᾳ του. Ὁ Μαριᾶνος λοιπὸν καὶ ὁ Σενούτας ἐπορεύθησαν ἐκεῖσε μόνον. Ὁ κόμης δὲν ἐφεύσθη τῶν ἐλπίδων ἡ Μις Ρόζα ἐκάθιζεν εἰς τὴν τράπεζαν, καθ' ἣν ἀκριβῶς στιγμὴν εἰσῆρχετο ὁ κόμης εἰς τὸ ἐστιατόριον. Ἀνθυποκλίνασα ἐλαφρῶς τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸν βαθέως ὑποκλιθῆντα Μαριᾶνον ἠρώτησεν αὐτὸν ἀμέσως περὶ τοῦ — συντρόφου του.

— „Ὁ φίλος μου... ἠσθάνετο μικρὰν τινα κόπωσιν ἐκ τῆς ὁδοπορίας“, ἀπήντησεν ὁ κόμης Μαριᾶνος.

— „Δὲν πιστεύω δὲ νὰ ἦνε ἄρρωστος!“ ἠρώτησεν ἡ Ἀγγλίς.

— „Οὔτε ὑγιής, οὔτε ἄρρωστος“, ἀπεκρίθη ὁ κόμης „οἱ ποιηταὶ εὐρίσκονται πάντοτε εἰς εἰδὸς τι πυρετοῦ, ἀκαταλήπτου εἰς ἡμᾶς τοὺς ἀπλοῦς βροτούς. Διήλθεν ὅλην τὴν νύκτα περιπατῶν καὶ γράφων, ὥστε εἶνε εὐεξήγητος ἡ καταπόνησίς του.“

— „Σεῖς εἶσθε εὐτυχεῖς, ὅτι ἐνοεῖτε τὴν γλῶσσάν του καὶ δύνασθε ν' ἀπολαύετε τόσον θαυμασίας ἀπολαύσεις!“

— „Ἀπ' ἐναντίας, ὑποφέρω ἀληθινὰ βάσανα τοῦ Ταντάλου“, ἀπήντησεν ὁ Μαριᾶνος. „διότι ὁ Ἀδριανὸς εἰς οὐδένα ἀναγνώσκει οὐδὲ τὸ παραμικρὸν ἐκ τῶν ποιημάτων του, οὕτως ὥστε οὔτε ἐγὼ οὔτε ὁ κύριος καθηγητὴς, πρὸς τὸν ὁποῖον ἔχει ἄκραν ἀφοσίωσιν καὶ πληρεστάτην ἐμπιστοσύνην, γνωρίζομεν οὐδὲ δύο στίχους παρ' αὐτοῦ.“

Ἡ Μις Ρόζα ἐφαίνετο καταληφθεῖσα ὑπὸ μεγάλου θαυμασμοῦ. Στραφεῖσα πρὸς τὸν καθηγητὴν ἤρχισε νὰ ὀμιλῇ μετ' αὐτοῦ περὶ τοῦ Ἀδριανοῦ, ὡς εἰ ἐπεθύμει νὰ μάθῃ περὶ τούτου ὅσον τὸ δυνατόν περισσοτέρας λεπτομερείας. Ὁ Σενούτας, χαίρων ὅτι ἠδύνατο νὰ ὀμιλήσῃ περὶ τοῦ μαθητοῦ του, ἤρχισε μετ' ἐκτάκτου ἐνθουσιασμοῦ νὰ διηγῆται πολλὰ περὶ τῶν παιδικῶν ἐτῶν του, περὶ τῆς μεγαλοφυΐας του, περὶ τῆς πρώτου ἀφοσιώσεως του εἰς τὴν ποίησιν.

Ἐξωγράφει αὐτὸν μετ' ἰδιαιτέρας ἀγάπης καὶ παρίστα τὴν εἰκόνα του μετὰ ζωρὰ χρώματα, ἐξιδανικεύων αὐτὸν αὐτοχρήμα. Ὁ Μαριᾶνος ἠκροᾶτο, μετὰ τινος ἐλαφρῶς εἰρωνικῆς τοῦ προσώπου ἐκφράσεως, μηδὲν ἀντιλέγων, ἀλλ' ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν προσθέτων εἰς τὴν εἰκόνα τοῦ Ἀδριανοῦ ὀλίγα τινα οὐχὶ λίαν ἐπιτυχῆ χαρακτηριστικά, καὶ τοιουτοτρόπως ὁ ἀπὸν ποιητὴς ἦτο καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ γεύματος τὸ μόνον ἀντικείμενον τῆς συνδιαλέξεως. Ἡ Ἀγγίς οὐδέπως ἀπέκρυπτε τὴν πρὸς τὸν ποιητὴν μεγάλην συμπάθειάν της. Ἀλλ' ὁ κόμης, ἀκριβῶς ἐκ τῆς εἰλικρινείας

ταύτης συνεπέρανεν, ὅτι ἡ προκατάληψις αὐτῆς τῆς ὥραιας νεανίδος ὑπὲρ τοῦ Ἀδριανοῦ ἦτο μία ἐκ τῶν συνήθων τοῖς καλλιτέχναις ἰδιοτροπιῶν, οὐδεμίαν ἔχουσα στενοτέραν συνάφειαν μετὰ τῆς καρδίας. Ἄλλως τε εἶνε λίαν ἀμφίβολου, ἂν ὁ κόμης ἐλυπεῖτο μεγάλως ἐπὶ τούτῳ. Ἐλυσεθεῖς ὑπὸ τῶν θελημάτων τῆς ὥραιας Ἀγγίδος, ἐκολακεύετο μετὰ τὴν ἰδέαν, ὅτι ἠδύνατο εὐκόλως νὰ συνάψῃ στενοτέραν μετ' αὐτῆς φιλίαν, καθ' ὅσον μάλιστα δὲν ἐθεώρει ἐπικίνδυνον τὸν ἀντίπαλόν του. Δυστυχῶς ὁμοῦ ἡ Ἀγγίς, ὡς ἂν εἰ εἶχε μαντεύσῃ τὰς ἰδέας τοῦ κόμητος, τοῦδ' ἔπερ ἄλλως τε ἦτο λίαν εὐκολον, ἐφαίνετο ἀποφεύγουσα πᾶσαν αὐτοῦ προσέγγισιν καὶ προσπαθοῦσα νὰ ἐξαγάγῃ αὐτὸν τῆς ἀπάτης, ἐν ἣ διατέλει. Ἀμέσως μετὰ τὸ φαγητὸν ἠγέρθη ἡ Μις Ρόζα ἐκ τῆς τραπέζης καὶ κατέλιπε μετὰ σπουδῆς τὴν αἵθουσαν, καθ' ἣν ἀκριβῶς στιγμὴν ἡ συνδιάλεξις ἤρχισε νὰ γίνεταί ζωηροτάτη. Ὁ καθηγητὴς καὶ ὁ Μαριᾶνος οὐδένα λόγον ἔχοντες νὰ παραμεινῶσιν ἐπέστρεψαν πρὸς τὸν Ἀδριανόν. Ἐδρον αὐτὸν παρὰ τῇ τραπέζῃ, μετὰ τὸ φαγητὸν τὸ ὁποῖον μόνον εἶχον ἐγγίση, κρατοῦντα ἐν τῇ χειρὶ τὸ μολυβδόκονδυλον καὶ ἀπασχολημένον μετὰ γραμμάτιας του. Ἡθέλησαν ἀμέσως νὰ ἀποσυρθῶσιν, ἀλλ' ὁ ποιητὴς ἔθηκε κατὰ μέρος τὴν ἐργασίαν του καὶ παρεκάλεσεν αὐτοὺς νὰ μὴ ἀπέλθωσι, λέγων ὅτι εἶχεν ἀναγνώσῃ μόνον τὸ χθεσινὸν ἐπισόδιον, τῶρα δὲ ἦτο ἐντελῶς εὐκαιρος...

— „Δὲν δύναμαι νὰ ἐνοήσω πῶς ὁ Βύρων ἠδύνατο, ὡς ἤκουσα, ἐν ταῖς στιγμαῖς τοῦ ἐνθουσιασμοῦ νὰ γράψῃ χιλιάδας στίχων ἐπὶ τοῦ χάρτου, καὶ ἔπειτα νὰ τοὺς διαγράψῃ ἀνηλεῶς, ἐκλέγων ἐξ αὐτῶν μόνον τοὺς λαμπροτέρους καὶ μάλιστα ἐπιτυχεῖς... Ἐγὼ οὔτε νὰ ἐπεξεργασθῶ δύναμαι οὔτε νὰ διορθώσω. Ὅταν ἐκείνο τὸ ὁποῖον ἔγραφα, μοι φαίνεται ἀσθενὲς ἢ ἐλαττωματικόν, τὸ ρίπτω εἰς τὸ πῦρ καὶ περιμένω μίαν ἄλλην στιγμὴν τοῦ ἐνθουσιασμοῦ, ὅπως δημιουργήσω αὐτὸ ἐκ νέου... Αἰσθάνομαι ἀποστροφὴν εἰς τὸ νὰ ὑποβάλλω τὰ ἴδιά μου τέκνα εἰς ὀρθοστατικά πειράματα καὶ νὰ ἰσάζω διὰ βιαίων μέσων τὰς φυσικὰς τοῦ σώματός των διαστροφάς. Ἐνοῶ βεβαίως, νὰ κτενίζω τὴν ἀκτενιστὸν κόμην των καὶ νὰ πλύνω τὰ ρυπαρὰ στόματά των, ἀλλὰ νὰ ἐκτείνω, νὰ συνθλίβω, ν' ἀποκόπτω — οὐδέποτε!“

— „Αὐτὸ σημαίνει, ὅτι εἶσαι γεννημένος διὰ τὴν ἐξ ὑπογείου ποίησιν, ὡς αὐτοσχεδιαστὴς“, εἶπεν ὁ Μαριᾶνος.

— „Πυθάνον“, ἀπήντησεν ὁ ποιητὴς. „καὶ ὁμοῦ δὲν θὰ κατάρθουν νὰ εὔρω ἐκ τοῦ παραχρῆμα τὸν ζωντανὸν λόγον, εἰ μὴ ἴσως ἐν ἐκτάκτῳ τινὶ καὶ ὅλως ἀσυνήθει τοῦ βίου μου στιγμῇ, τὴν ὁποίαν μόνον δύναμαι νὰ φαντασθῶ... Ἀλλὰ καὶ τότε ἔπρεπε νὰ ἔχω ἀκροατάς, τῶν ὁποίων ἡ καρδία νὰ πάλλῃ ὅπως ἡ ἰδική μου. ἔπρεπε νὰ συμβῇ ἐκτακτὸν τι καὶ θαυμάσιον σύμβημα, δι' οὗ νὰ μεταρσιωθῶ εἰς αἰθέρια ὕψη ὑπεράνω τῶν νεφελῶν, νὰ λησμονήσω ἐντελῶς ἐμαυτὸν καὶ νὰ ἐμπέσω εἰς τὴν ὑψίστην ἔκστασιν“ ἐν ἄλλαις λέξεσι, ν' ἀποθάνω ὡς ἄνθρωπος, ὅπως γένω ἐξ ὀλοκλήρου ποιητὴς.“

Ταῦτα εἰπὼν κατελήφθη ὑπὸ σφοδροῦ βηχῶς, ἔφερε τὸ μανδύλιον εἰς τὸ στόμα του, καίτοι δὲ ταχέως πάλιν ἀπεμάκρυνεν αὐτό, ὁ Μαριᾶνος παρετήρησε μετὰ φρίκης, ὅτι ἐξῆλθεν αἷμα ἐκ τοῦ στόματός του. Ἦτο πρόδηλον ὅτι προσεπάθησε νὰ τὸ κρύψῃ. Ὁ καθηγητὴς καὶ ὁ Μαριᾶνος παρετήρησαν ἀλλήλους, καὶ προσεπάθησαν νὰ τρέψωσι τὴν ὀμιλίαν εἰς ἄλλα ζητήματα, ὀλιγώτερον ἐρεθιστικά, ὁ δὲ Σενούτας παρεκίνησε τὸν ποιητὴν ν' ἀπέλθῃ ὅπως ἀναπαυθῆ. Ἀλλ' ὁ Ἀδριανὸς ἦτο διατεθειμένος εἰς τὴν ὀμιλίαν καὶ

ἤκουε μετὰ δυσαρσεκείας τὰς συμβουλὰς τοῦ καθηγητοῦ. Ἠναγκάσθησαν λοιπὸν νὰ μείνωσιν εἰσέτι ὀλίγην ὥραν μετ' αὐτοῦ, ἀλλὰ τῷ ἀπηγόρευσαν νὰ ὀμιλῇ πολὺ, μετὰ δὲ ταῦτα ἀναγκάσαντες αὐτὸν νὰ ὑποσχεθῆ ὅτι θὰ κατακλιθῆ ἐνωρίς, ἀπεχαιρέτισαν αὐτὸν καὶ ἀπεμακρόνησαν. Ὁ Μαριᾶνος, ἅμα ὡς ἐξῆλθεν ἀπὸ τοῦ Ἀδριανοῦ, ἐκάλεσε τὸν καθηγητὴν εἰς τὸ δωμάτιόν του.

— „Πρέπει νὰ συσκεφθῶμεν“, εἶπε μετὰ θερμότητος ἐνδιαφέροντος, „εἶνε ζήτημα συνειδήσεως: ἡ ζωὴ του κινδυνεύει. Εἶδετε, ὅτι ἐπτυσεν αἷμα; Ἐχει ὄψιν φθισικοῦ, τῇ ἀληθείᾳ!“

Εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ γέροντος ἀνέβλυσαν δάκρυα.

„Εἶνε ἀληθές“, ἀνεφώνησεν, „ἡ ζωὴ του εἶνε εἰς κίνδυνον. Γνωρίζω ὅτι ἔχει ἓνα ἱατρὸν, τὸν ὁποῖον ἡ μήτηρ του συνεβουλεύετο. Πρέπει νὰ ἐρωτήσωμεν τὴν οἰκοδόσποιναν περὶ τοῦ ὀνόματος του καὶ νὰ τὸν ἀναζητήσωμεν.“

Ἡ κυρία Κόστα, ἐρωτηθεῖσα περὶ τοῦ ἱατροῦ, ἐτρόμαξε κατ' ἀρχὰς πολὺ, ἔπειτα δὲ ἤρχισε μετὰ ἰταλικὴν εὐγλωττίαν καὶ ζωηρὰς χειρονομίας νὰ διηγῆται ὅτι ὁ Δόκτωρ Σαλικέττης, εἰς ἐκ τῶν διασημοτέρων ἱατρῶν τῆς Νεάπολεως, ἀνέλαβε τὴν θεραπείαν τοῦ Ἀδριανοῦ κατὰ παράκλησιν τῆς μητρὸς του, ὅτι ἐπισκέπτεται αὐτὸν συνήθως ἀπαξ τῆς ἐβδομάδος, καὶ ὅτι αὐριον θὰ ἔλθῃ ὀρισμένως. Ἐκριναν λοιπὸν καλὸν νὰ περιμένωσι τὴν ἀφίξιν τοῦ ἱατροῦ Σαλικέττη. Ἀλλὰ τὴν ἐπομένην πρωΐαν ὁ Ἀδριανὸς ἠγέρθη ἐν καλητέρῳ ὑγείᾳ, ἐφαίνετο δὲ ἰσχυρότερος καὶ φαιδρότερος, οὕτως ὥστε οἱ φίλοι του ἐθεώρησαν τὸν κίνδυνον ὡς ἀποσοβηθέντα. Περὶ τὴν μεσημβρίαν ἐσταμάτησε παρὰ τὴν θύραν τῆς οἰκίας μικρὰ τις ἀμαξά οὐχὶ ἐκ τῶν πολυτελέστατα ἡτρε-

πισμένων, ἐξ αὐτῆς δὲ κατέβη ἀνήρ τις ὑψηλοῦ ἀναστήματος, οὐχὶ προκεχωρητικῆς ἡλικίας ἀλλὰ μετὰ προῶως λευκανθεῖσαν κόμην, ὅστις ἐφαίνετο λίαν κατεσκευασμένος. Ἦτο ὁ δόκτωρ Σαλικέττης, ὅστις εἰσέπεσεν εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ Ἀδριανοῦ ὡς σφαῖρα τηλεβόλου. Ὁ κόμης Μαριᾶνος, ὅστις παρεμύενεν αὐτόν, ἤκουσε κατ' ἀρχὰς εὐθύμους καὶ δυνατὰς φωνάς, εἶτα γέλωτας καὶ ζωηροτάτην συνδιάλεξιν. Ἐκ τῆς εὐθυμίας τοῦ ἱατροῦ συνεπέρανεν, ὅτι ὁ ἀσθενὴς δὲν εὐρίσκετο εἰς κίνδυνον. Ἀλλ' ἵνα μάθωσιν ἀκριβέστερόν τι περὶ τῆς θέσεως τοῦ φίλου των, ἀπεφάσισαν ὁ καθηγητὴς καὶ ὁ Μαριᾶνος νὰ περιμεινῶσι τὸν ἱατρὸν εἰς μικρὰν τινα ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς πύλης τῆς ἐπαύλεως. Ἡ ἐπίσκεψις τοῦ ἱατροῦ παρὰ τῷ Ἀδριανῷ διήρκεσε μόνον ἐν τέταρτον τῆς ὥρας, μετ' ὃ ὁ δόκτωρ Σαλικέττης κατέλιπε τὸν ἀσθενὴ μετὰ τῆς αὐτῆς σπουδῆς, μετ' ἧς εἶχεν εἰσορμήσῃ εἰς τὸ δωμάτιόν του, καὶ ἐπέβη τοῦ ἀμαξίου του. Τὸ ἀμαξίον ἐκινεῖτο ἤδη τροχαλίζον ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ὅτε αἰφνης οἱ δύο φίλοι, ὅστινες παρεμύενον ὀπισθεν τοῦ τείχους, τὸ ἐσταμάτησαν. Ὀλίγον τι ἐκπληκτος ἐπὶ τῇ ἀφηνεῖᾳ ἐμφανίσει τῶν ξένων, ἀλλὰ νομίζων ὅτι εἶναι ἀσθενεῖς δεόμενοι τῆς ἱατρικῆς του βοηθείας, κατέβη ὁ πολὺς δόκτωρ ἐκ τῆς ἀμαξίας, μετὰ πολλῆς εὐγενείας προσφέρον τὰς ὑπηρεσίας του καὶ ἐξετάζων ἤδη διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τοὺς μέλλοντας, ὡς ἐνόμιζε, πελάτας του. Ἀφοῦ ὁμοῦ ἤκουσε παρ' αὐτῶν ὅτι ἦσαν φίλοι τοῦ Ἀδριανοῦ, τὸ εὐθυμον πρόσωπον τοῦ δόκτορος προσέλαβεν αἰφνης ἀρκούντως δύσθυμον ὄψιν.

„Μᾶς συγχωρεῖτε, κύριε Δόκτωρ“, ἤρχισε ὁ λέγων ὁ κόμης Μαριᾶνος, „ἐπεθυμοῦμεν νὰ μάθωμεν ἀκριβέστερόν τι περὶ τῆς καταστάσεως τοῦ φίλου μας Ἀδριανοῦ. Πῦται αἷμα.“

(ἔπεται συνέχεια.)

1. ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ, μετὰ βιογραφίας (ἐν σελ. 177).

2. Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΚΑΙ Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΤΗΣ ΣΑΞΩΝΙΑΣ (ἐν σελ. 181). Μετ' ἐκτάκτου καὶ ὄντως πρωτοφανοῦς λαμπρότητος καὶ μεγαλοπρεπείας ἐωρτάσθη ὑπὸ τοῦ σαξωνικοῦ λαοῦ κατὰ τὰς τελευταίας ταύτας ἡμέρας (ἀπὸ τῆς 15. μέχρι τῆς 19. Ἰουνίου) ἐν τῇ πρωτεύουσῃ τοῦ σαξωνικοῦ βασιλείου ἡ ἐορτὴ τῆς ὀκτακοσιετηρίδος ἀπὸ τῆς πρώτης ἀρχῆς τῆς νῦν σαξωνικῆς δυναστείας, τοῦ οἴκου Wettin, ἐνὸς τῶν ἀρχαιοτάτων καὶ περικλεσεστάτων ἡγεμονικῶν οἴκων τῆς Γερμανίας. Πρὸ ὀκτώ δηλαδὴ αἰώνων ἐγένετο ὑπὸ τινος κόμητος ἐκ τοῦ οἴκου Wettin, Ἐρρίκου von Eilenburg, ἡ κατοχὴ τῆς μεθορίας χώρας Meissen, δι' ἧς ἐτέθη ὁ θεμέλιος λίθος εἰς τὴν δύναμιν τῆς νῦν σαξωνικῆς δυναστείας, καὶ τοῦ ἱστορικοῦ τούτου γεγονότος ἡ ἀνάμνησις ἐωρτάσθη μετ' ἀπεριγράπτου λαμπρότητος καὶ μεγαλοπρεπείας ἐν Δρέσδῃ διὰ τῆς ἐν λόγῳ ἐορτῆς. Τὸ ἡγεμονικὸν ζεῦγος, ὅπερ σήμερον ἴσταται ἐν τῷ μέσῳ τῆς αἰγλῆς καὶ τῆς λαμπρότητος ταύ-

της, καὶ τοῦ ὁποίου τὴν εἰκόνα δημοσιεύομεν ἐν σελ. 181, εἶνε ὁ βασιλεὺς τῆς Σαξωνίας Ἀλβέρτος, γεννηθεὶς τῇ 23. Ἀπριλίου 1828, καὶ ἡ κατὰ πέντε ἔτη νεώτερα αὐτοῦ σύζυγος Καρόλα, ἡ ἐκ τοῦ οἴκου Βάβα. Ὡς πρεσβύτατος υἱὸς τοῦ γηραιῦ βασιλέως Ἰωάννου, ὁ βασιλεὺς Ἀλβέρτος διεδέχθη τῷ 1873 τὸν πατέρα αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βασιλικοῦ τῆς Σαξωνίας θρόνου, ἀφοῦ εἶκον ἐπὶ τὸν πρότερον εἶχε νυμφευθῆ τὴν ῥηθεισαν πριγκίπισσαν Καρόλαν. Κατὰ τὸν γαλλογερμανικὸν πόλεμον ὁ τότε πρίγκιψ διάδοχος Ἀλβέρτος ἦτο στρατηγὸς τοῦ XII. (β. σαξωνικοῦ) στρατοῦ, εἶτα δὲ γενικὸς ἀρχηγὸς τοῦ IV. στρατοῦ (Maasarmee). Νῦν κατέχει ὁ βασιλεὺς Ἀλβέρτος ἐν τῷ γερμανικῷ στρατῷ τὸν βαθμὸν ἀρχιστρατήγου. Ἰπὸ τὴν εἰρηνικὴν αὐτοῦ βασιλείαν ἡ Σαξωνία προήχθη εἰς τὴν ὑψίστην αὐτῆς ἀκμὴν, ἐν τε τῷ ἐμπορίῳ καὶ τῇ βιομηχανίᾳ, ἐν ταῖς ὥραιαις τέχναις καὶ ἐν ταῖς ἐπιστήμασι.

3. Ο ΑΠΗΓΟΡΕΥΜΕΝΟΣ ΚΑΡΙΟΣ. Κατὰ τὴν ἐλαιογραφίαν τοῦ A. Ludwig.

Δεισιδαιμονία αυτοκράτορος. Ο Ναπολέων ήτο εις τόν Ύπατον βασιμην δεισιδαίμων. Η αυτοκράτειρα Ίωσηφίνη διηγείται περί αυτού τὰ ἑξῆς: „Πολλάκις παρέστην μάρτυς αὐτέπτης τῆς φοβερᾶς ἀγανακτικῆς, ὅψ' ἦς καταλαμβάνετο ὁ αυτοκράτωρ, ὁσάκις ὄϊον δῆποτε ἀντικείμενον, π. χ. ἡ δῆλη τοῦ Ξυραφίου του, ἐτίθετο τυχαίως ὑπὸ τινος τῶν ὑπηρετῶν πρὸς τ' ἀριστερά, ἐνῆ ἡ θέσις του ήτο πρὸς τὰ δεξιά, ἡ τανάπαυιν. Ἐπίστευεν ὅτι τοῦτο φέρει δυστύχημα. Ἐν Αἰγύπτῳ εἶχε προσλάβῃ παραδόξους τινὰς συνηθείας, ἐχούσας βεβαίως ὀρισμένους τινὰς μυστικούς σκοπούς, περί τῶν ὁποίων οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ μάθῃ οὐδὲ τὸ παραμικρόν. Οὕτω λ. χ. ὁσάκις ἐξεδύετο, ἔρριπτον ἀλληλοδιαδόχως ἑκαστον τῶν φορεμάτων του ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ὄμου τοῦ ὑπασπιστοῦ, προφέρον ἑκάστοτε τὰς λέξεις „χῶραι, μέγαρα, ἐπαρχία, βασιλεία, δουκῆτα“ καὶ οὕτω καθεξῆς μέχρις οὗ ἀπεδύετο ὅλα του τὰ ἐνδύματα. Ἐἴτα ἐκαθέζετο ἐπὶ τοῦ πατώματος τοῦ δωματίου του καὶ ἐξάγων ἰδιουχείρως τὰς περινημίδας του ἔρριπτεν αὐτὰς ὡς ἀνωτέρω, καὶ τέλος κατακλίνετο ἤσυχος εἰς τὴν κλίνην. Ἰπὸ σφοδρατῆς ὀργῆς καταλαμβάνετο ὁσάκις ἔβλεπε τρεῖς λαμπάδας συγχρόνως ἀνημμέναις.“

Ἡ φιλοξενία ἐν Σαμοῶ. Ἡ οὐσιωδιστάτη ἀρετὴ, τῆς ὁποίας τὴν ἄσκησιν συνιστᾷ καὶ ἐπιβάλλει ἡ θρησκευτικὴ διδασκαλία τῶν Σαμοατῶν, εἶναι ἡ φιλοξενία. Πᾶς ξένος ἐπισκεπτόμενος ὅσον δῆποτε χωρίον ἐν Σαμοῶ δύναται ἐκ τῶν προτέρων νὰ ἦναι βέβαιος ὅτι εἶχε ἠσφαλισμένην τὴν τροφήν καὶ τὴν κατοικίαν του ἔφ' ὅσον δῆποτε χρόνον θέλει νὰ παρατείνῃ τὴν ἐκεῖ διαμονήν του. Ἐν ἐκάστῳ χωρίῳ εὐρίσκειται εἰδὸς τι ξενοδοχείου (φαλετῆλε) ἐν ᾧ οἱ ξένοι εὐρίσκουσι κατάλυμα, τροφήν καὶ πᾶσαν δυνατὴν περιποίησιν δωρεάν. Τὸ ξενοδοχεῖον τοῦτο κείται ἐν τῷ μέσῳ τοῦ χωρίου καὶ χρησιμεύει ὡσαύτως, ἐν ἐλλείψει ξένων, ὡς εἶδος δημαρχείου. Οἱ ξένοι καὶ οἱ ἐξ ἄλλων χωρίων ἐπισκῆπται ὀδηγοῦνται εἰς τὸ δημαρχεῖον τοῦτο, ἔνθα τυγχάνουσι θερμοστάτης ὑποδοχῆς παρὰ τῶν κατοίκων τοῦ χωρίου. Ὅταν μάλιστα οἱ κάτοικοι τύχῃ νὰ πληροφορηθῶσιν ἐγκαίρως περὶ τῆς μελλούσης ἀφίξεως τῶν ξένων, πέμπουσι ἀπεσταλμένους μέχρις ἐνὸς σταθμοῦ πρὸς συνάντησίν των. Ἐν τῷ ξενοδοχεῖῳ εἶτε δημαρχεῖῳ περιμένει ὁ προῦγων τοῦ χωρίου καὶ μία νεάνις, ὀρισμένη πρὸς ὑπηρεσίαν τῶν ξένων. Αἱ εὐγένειαι καὶ φιλοφρονήσεις, μεθ' ὧν γίνεται ἡ ὑποδοχὴ καὶ ὁ ἀσπασμὸς τῶν ξένων, εἶναι ἀπερίγραπτοι. Ἡ καρυδύχρος νεάνις, ἡ ὀραιοτάτη τοῦ χωρίου, μετὰ τῶν συντρόφων αὐτῆς μασσᾷ τὰς ρίζας φυτοῦ τινος ὀνομαζομένου *κάβα* καὶ ἀποπιτεῖ αὐτὰς ἐν τῷ ἐτοιμῶν φυλῶν ἀγγεῖῳ, ἔνθα ἐκ τῶν μασσημάτων τούτων παρασκευάζεται ποτὸν τι, ἀρεστότατον εἰς τοὺς Σαμοῶτας. Ἄλλ' ἡ ἥμισυ ὀρεκτικὴ αὕτη σκευασία καθιστᾷ τὸ ποτὸν τοῦτο ἀηδέστατον φάρμακον διὰ τοὺς λευκοὺς ξένους. Ἐν τῷ μεταξύ οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου συλλέγουσιν ἐξ ἄλλων μερῶν διάφορα τρόφιμα διὰ τοὺς ξένους, ἀλείφοντες δὲ τὰ σώματα αὐτῶν μὲ κούκινον ἔλαιον καὶ περικαλύπτοντες αὐτὰ ἐν μέρει μὲ φύλλα καὶ ἄνθη, μεταβαίνουσιν ἐν πομπῇ καὶ παρατάξει ἄδοντες εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, ὅπως προσφέρωσι τὰ δῶρα των εἰς τοὺς ξενιζομένους. Τὰ δῶρα ταῦτα, συνιστάμενα εἰς καρπούς, ἰχθύς, μικροὺς χοίρους κτλ., εἶναι πολλάκις τοσοῦτον ἀφθονα, ὥστε οἱ ξένοι δύνανται ἐπὶ ὀλοκλήρους ἔβδομάδας νὰ ζῶσιν ἐξ αὐτῶν. Μετὰ τὴν προσφορὰν τῶν δώρων περιφέρεται ἀπὸ στόματος εἰς στόμα τὸ ἀγγεῖον, ὅπερ περιέχει τὸ ἐκ τῶν μασσημένων ριζῶν παρασκευασθὲν ποτὸν.

Ἀνθρωποθυσίαι ἐν Ἀρρικῇ. Ἐκ Νέας Καλαβάρης ἀφικουνοῦνται φρικωδέσταται εἰδήσεις περὶ ἀνθρωποθυσίαν. Πρὸ τινων ἡμερῶν ἀπέθανεν ὁ γηραιὸς βασιλεὺς τῆς Ἐβρόης, κατὰ δὲ τὸ ἐπικρατοῦν ἐν ταῖς χώραις ἐκείναις ἔθιμος, μετέβησαν πραγματοποιεῖται ἐκ Νέας Καλαβάρης εἰς Ἐβρόην ὅπως ἐκδηλώσῃσι τὸν σεβασμὸν αὐτῶν πρὸς τὸν νέον μονάρχην. Οἱ πραγματοποιεῖται οὗτοι ἐγναρίζον καλῶς ὅτι μετὰ τὸν θάνατον τοῦ γηραιοῦ βασιλέως ἐτελοῦντο θρησκευτικαὶ τελεταὶ καὶ θυσιάαι ἀνθρώπων εἰς τοὺς θεοὺς „Γιού Γιού“, ἐνόμισαν ὅμως ὅτι αἱ τελεταὶ αὐταὶ εἶχον πρὸ πολλοῦ περαιοθῆ. Ἀλλὰ κατὰ τὴν ἀφίξιν τῶν πραγματοποιεῖται εἰς τὴν πόλιν Ἐβρόην

εὐρίσκειτο ἀκρὶβῶς ἡ ἑορτὴ ἐν τῷ φρικωδέστατῳ αὐτῆς σταδίῳ. Ὁ νεκρὸς τοῦ γηραιοῦ βασιλέως ἔκειτο ἤδη ἐν τῷ νεωστὶ ἀνορυθθέντι εὐρυτάτῳ καὶ βαθυτάτῳ τάφῳ. Παρ' αὐτῷ δὲ ἔκειτο αἱ νεαρῶταται γυναῖκες τοῦ βασιλέως, αἵτινες εἶχον θανατωθῆ διὰ σκληροτάτων βασάνων. Ἀφοῦ οἱ ἀρχαὶ συνέτριψαν αὐτὰς τοὺς βραχίονας καὶ τὰ σκέλη διὰ πελέκων, ἔθηκαν τὰ δυστυχεῖ ὄνματα πλησίον τοῦ δεσπότητος των, ὅπως ἀποθάνωσι βραδέως ὑπὸ τῆς πείνης καὶ τῶν φοβερωτάτων ἀληθδῶν. Αἱ βασανιστῶν γυναικῶν τούτων διήρκεσαν ἐπὶ τέσσαρας ἕως πέντε ἡμέρας. Δέκα ἄλλα ὄνματα εἶχον ἤδη σφαγῆ πρὸ τῆς ἀφίξεως τῶν πραγματοποιεῖται. Εἰς ἄλλα μέρη τῆς πόλεως ἐτελοῦντο θυσιάαι ἑνδρῶν πρὸς ἐξυλέωσιν τῶν θεῶν. Πολλῶν ἀνδρῶν διετρώπων τοὺς πόδας, εἴτα δὲ διὰ σχοινίων ἐκρέμων τὰ ὄνματα ἀπὸ τῶν δένδρων μὲ τὰς κεφαλὰς πρὸς τὰ κάτω. Ἄλλους πάλιν ἐκρέμων ὀριζοντικῶς μετῆξὺ δύο δένδρων, ἀπέκλιπον τὰς κεφαλὰς αὐτῶν διὰ τῶν πελέκων, ἔρριπτον αὐτὰς εἰς τὸν τάφον τοῦ βασιλέως, καὶ εἴτα ἔτρωγον τὰ ὑπόλοιπα τῶν σωμάτων. Οἱ πραγματοποιεῖται ὑπὸ φρίκης καταληφθέντες κατέλιπον τὴν πόλιν.

Βραχύτατα ὀνόματα ἀνθρώπων, πόλεων, χωρίων, ποταμῶν κτλ., γραφόμενα δι' ἑνὸς μόνου γράμματος, οὐ μόνον φωνήεντος ἀλλὰ καὶ συμφώνου, ὑπάρχουσι πολλά, τῶν ὁποίων ἡ συλλογὴ θὰ ἦτο ἴσως λίαν ἐνδιαφέρουσα. Πρὸ τινων ἡμερῶν παρουσιάσθη παρὰ τοῦ δημάρχου τοῦ Gagny ἐν τῇ γαλλικῇ ἐπαρχίᾳ Seine-et-Oise ἔμπορος τις Γάλλος, ὅπως ἀναγγεῖλῃ τὴν γέννησιν τοῦ τέκνου του. „Πῶς ὀνομάζεται ἡ μήτηρ;“ ἠρώτησεν ὁ δήμαρχος. — „Ρόζα Β“ ἀπεκρίθη ὁ ἔμπορος. — „Β; πῶς τὸ γράφετε, διὰ τοῦ ε, αἰ, ey ἢ aie;“ ἠρώτησε πάλιν ὁ δήμαρχος. — „Μόνον διὰ τοῦ γράμματος Β, ἄνευ φωνήεντος“ ἀπάντησεν ὁ ἔμπορος καὶ ἠναγκάσθη νὰ παρουσιάσῃ ὅλα τὰ πρὸς τοῦτο ἀναγκαῖα ἔγγραφα ὅπως πείσῃ τὸν δήμαρχον ὅτι τὸ ὄνομα τῆς συζύγου του ἔγραφετο πράγματι δι' ἑνὸς μόνου γράμματος.

Ἐν τῷ γαλλικῷ νομῷ Somme ὑπάρχει χωρίον τι, ὀνομαζόμενον ἀπολούστατα „I“. Ἐκτὸς τούτου ὑπάρχει καὶ ὄμιος τις ἐν τῇ λίμνῃ Zuidet ὀνομαζόμενος „I“, καὶ κινεζικὴ τις πόλις ὀνομαζομένη ὡσαύτως „I“. Σουηδικὴ τις πόλις ὀνομάζεται „A“, τὸ αὐτὸ δὲ ὄνομα φέρει καὶ μικρὸς τις ποταμὸς ἐν Γαλλίᾳ. Πρὸς τούτοις μία ὀλοκλήρος ἐπαρχία τῆς Σινικῆς ὀνομάζεται „H“.

Ἐν Κεφαλληνίᾳ ὑπάρχει μέρος τι παρὰ τὴν μεσημβρινὴν ἀκτὴν τῆς νήσου, τὸ ὅποιον ὀνομάζεται „E“.

Ἐκθεσεις ὑποδημάτων. Ἐν Λονδίῳ ἐγένετο ἡ ἐναρξὶς παραδόξου τινὸς ἐκθέσεως, περιεχούσης μεγάλην συλλογὴν ὑποδημάτων ἐκ πάντων τῶν μερῶν τοῦ κόσμου καὶ, ἔφ' ὅσον ἦτο δυνατόν νὰ εὐρεθῶσιν, ἐξ ὅλων τῶν ἐποχῶν. Ἐν τῇ ἐκθέσει ταύτῃ εὐρίσκονται ἀρχαῖα αἰγυπτιακὰ καλαμπόλεκτα σάνδαλα, κίτρινα σακκοειδῆ ἑλληνικὰ ὑποδήματα, ἅτινα ἐφέρουν ἀρχαῖα Ἀθηναῖα κατὰ τὰς εορτάς, ἐρυθρὰ νορβηγικὰ ὑποδήματα κατασκευασμένα ἐκ σειριδίων, καὶ ἐν ζεύγος ὑποδημάτων, ἅτινα ἐκθόρουσι ποτὲ τοὺς πόδας νόμφης τινὸς ἐκ Δαμασκοῦ. Τὰ ὑποδήματα ταῦτα εἶναι ζύλινα καὶ περικαλύπτονται μὲ μαργαριταροφύλλων, τὰ δὲ ὑποπτέρνα αὐτῶν ἔχουσι ὕψος ἐνὸς σχεδὸν ποδός. Πηπουκιμμένα, ἐξ ἐρυθροῦ δέρματος ὑποδήματα, ἀνιχνότὰ ποτε εἰς τὸν πάπαν Πίον τὸν IX., εὐρίσκονται πλησίον ὑποδημάτων ἐκ Peschewur, κατασκευασμένων ἐκ δερμάτων ἰχθύων· βαρβὰ δλλανδικὰ ὑποδήματα πλησίον λεπτῶν τουρκικῶν ἐμβάδων, περιουσιωμένων μὲ μαργαρίτας. Καὶ ἐν συνόμῳ, εὐρίσκονται, ὡς προειπομεν, ἐν τῇ ἐκθέσει ταύτῃ ὑποδήματα ἐξ ὅλων τῶν μερῶν τοῦ κόσμου καὶ ἐκ διαφόρων ἐποχῶν.

Ἐκθεσεις ναυτικῆ καὶ στρατιωτικῆ. Ἐν Ἐδιμβούργῳ ἐτελέσθη τῇ 18. Ἰουνίου, ἑπετείῳ ἡμέρᾳ τῆς ἐν Βατερλώ μάχης, ἡ ἐναρξὶς ναυτικῆς καὶ στρατιωτικῆς ἐκθέσεως, περιεχούσης εἰς δύο τμήματα μεγάλην συλλογὴν ἔπλων καὶ πολεμικῶν εργαλείων διαφόρων ἐποχῶν, ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τοῦ ἔτους 1875.

Βροχὴ μελάνης. Ἐν Grahams Town παρὰ τὸ ἀκρωτήριον τῆς Καλιῆς Ἐλπίδος ἔπεσε τῇ 14. Αὐγούστου 1888 βαγδαία βροχὴ μελάνης, ἥτις ἐκάλυψεν εὐρυτάτας ἐκτάσεις μὲ μέλαν ὕδωρ. Τὸ παραδοξότατον τοῦτο φαινόμενον προσεπάθησάν τινες νὰ ἐξηγήσωσι, παραδεχόμενοι ὅτι ἡ ἀτμοσφαῖρα συνεπέσθη ἠφαίστειῶδους τινὸς ἐκρήξεως εἰς κορεσθῆ μελάνης κόκκους, ἥτις ἀναμιχθεῖσα μετὰ τῆς βροχῆς ἔδωκεν αὐτῇ τὸ μέλαν χροῖμα. Ἄλλοι πάλιν ἰσχυρίσθησαν ὅτι ἡ γῆ κατὰ τὴν περιστροφὴν αὐτῆς περὶ τὸν ἥλιον εἶχε διέλθῃ διὰ πυκνῆς τινος μάζης μετεωρικῆς κόκκους, ἥτις ἀναμιχθεῖσα τῇ ἐν τοῖς περιχώροις τοῦ Grahams Town πιπτούσῃ βροχῇ παρέσχε τῷ ὕδατι τὴν μελαιναν αὐτῆς χροιά.

Βροχὴ αἵματος. Ἐν τῷ κυβερνεῖῳ Λουβλὶν τῆς Ῥωσικῆς Πολωνίας ἔπεσε ἑσχάτως βροχὴ αἱματοβαφῆς· αἱ σταγόνας πίπτουσαι ἐφαίνοντο ἐρυθραὶ ὡς τὸ αἷμα· οἱ λάκκοι τοῦ ἐδάφους ἐπληρώθησαν ὕδατος πορφυροῦ καὶ πανταχοῦ ἔρρεεν ἐν ταῖς ὁδοῖς αἱματοχρῶνον τὸ ὕδωρ. Αἱ λευκαὶ χεῖριδες τῶν χιτῶνων τῶν ἰπὸ τῆς βροχῆς καταληφθέντων ἐν τοῖς ἀγροῖς χωρικῶν ἦσαν διάβροχοι ὡς ὑπὸ αἵματος, φόβος δὲ καὶ τρόμος κατέλαβεν τοὺς δεισιδαίμονας κατοίκους. Μία φιάλη τοῦ αἱματοβαφοῦς τούτου ὕδατος ἐστάλη εἰς Βαρσοβίαν, ὅπως ἐξετασθῆ μικροσκοπικῶς καὶ ἀναλυθῆ χημικῶς ὑπὸ τῶν ἐκεῖ ἐπιστημόνων. Τινὲς ἐξήγησαν τὸ παράδοξον τοῦτο φαινόμενον διὰ τῆς παραδόχης ὅτι ἀπειράριθμα σίφη ἀοράτων ἐγγυματικῶν ζωοφίων συμπυκνωθέντα εἰς ὑψηλὰ τῆς ἀτμοσφαιρας στρώματα συμπαρῶσθησαν ὑπὸ τῆς καταπίεσεως βροχῆς καὶ ἀναμιχθέντα τῷ ὕδατι παρέσχόν αὐτῷ τὴν πορφυρᾶν ἐκείνην χροιά.

Κατὰ τῆς μάστιγος τῶν κωνώπων. Ὡς γνωστὸν, τὰ ὠτὰ τῶν κωνώπων ἀναπτύσσονται εἰς στάσιμα ὕδατα, ἔλαια, τέλματα, τάρφους, ἔτι δὲ καὶ εἰς βραδέως ρέοντα ρυάκια. Ὅταν τὰ στάσιμα ταῦτα ὕδατα εἶναι σχετικῶς μικρᾶς ἐκτάσεως, ἡ ἐξόντωσις τῶν ἐν αὐτοῖς ἀναπτυσσομένων κωνώπων εἶναι εὐκόλος. Ἀρκεῖ νὰ χύσωμεν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν ὕδατων τούτων ὀλίγον πετρελαῖον, τὸ ὅποιον ἀμέσως καλύπτει διὰ λεπτοτάτου στρώματος ὀλοκλήρον τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὕδατος καὶ θανατοῖται τὰ ὠτὰ τῶν κωνώπων. Ὅσαύτως ἐπενεργεῖ πρὸς ἐξολόθρευσιν τῶν ζωοφίων τούτων ὅσον δῆποτε ἄλλο ποχῶ ἔλαιον (ἴσῳ εὐθνήτερον, ἴσῳ καλῆτερον). Ὅταν ὅμως τὰ ἔλαια εἶναι πολὺ ἐκτεταμένα, ἡ χρῆσις τοῦ πετρελαίου δὲν εἶναι ἀξία συστάσεως, διότι αἱ ἀναθυμιάσεις αὐτοῦ εἶναι βλαβεραὶ εἰς τὴν υγείαν τῶν ἀνθρώπων. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ εἶναι καλῆτερον τὸ μεταχειρίζεσθαι τὸ κοινὸς καλούμενον *λάδι τῆς μουρούνας*, ἢ ἄλλο τι ποχῶ καὶ εὐθνήρον ἔλαιον. Ἐν κοιλίῳ τοῦ ἔλαιου τούτου δύναται νὰ καλύψῃ μεγάλῳ ἔκτασιν τοῦ στασιμοῦ ὕδατος, μία δὲ λίτρα ἀρκεῖ ὅπως ἐπικαλύψῃ διὰ λεπτοτάτου στρώματος λίαν ἐκτεταμένους λίμνας. Ἄξιον πάσης συστάσεως εἶναι πρὸς ἐξολόθρευσιν τῶν κωνώπων καὶ ἡ ὑγρόσιμα (τὸ κατράμι), τῆς ὁποίας ἡ ὁσμὴ οὔτε δυσάρεστος εἶναι οὔτε βλαβερὴ εἰς τὴν υγείαν τῶν ἀνθρώπων. Ἡ χρῆσις τῶν μέσων τούτων ὅπου ὑπάρχουσι ἐλαια καὶ τέλματα πρέπει νὰ γίνεται ἀπὸ τῶν μέσων Ἰουλίου μέχρι τέλους τοῦ Αὐγούστου, ἀμέσως πρὸ τῆς ἀναπτύξεως τῶν κωνώπων.

Πρὸς ἀπομάκρυνσιν τῶν κωνώπων χρησιμεύουσι διάφοροι ὀσφρανταὶ οἰσῖαι καὶ διάφορα ἔλαια, τῶν ὁποίων ὅμως ἡ ὁσμὴ καὶ εἰς πολλοὺς ἀνθρώπους εἶναι δυσάρεστος. Ὅσαύτως ἐπενεργεῖ πρὸς ἀπομάκρυνσιν τῶν κωνώπων ὁ καπνὸς τοῦ σιγάρρου.

Τὸ νεώτατον δράμα τοῦ Ἀλφόνσου Daudet. Ὁ Alphonse Daudet παρέδωκεν ἤδη τῷ διευθυντῇ τοῦ ἐν Παρισίοις θεάτρου τοῦ Γυμνασίου ἔτοιμον τὸ χειρόγραφον τοῦ νεωτάτου αὐτοῦ δράματος, ὅπερ ἐπιγράφεται „Ὁ περὶ ὑπάρξεως ἁγῶν“, εἰς πέντε πράξεις. Ὁ δὲ διάσημος συγγραφεὺς Georges Ohnet ἐπεξεργάζεται ἤδη διὰ τὴν σκηνὴν τὸ νεώτατον αὐτοῦ μυδιότομημα „Le docteur Rameau“.

Ἐφημερίς λατινικῆ. Ἐσχάτως ἤρξατο ἐν Ἰταλίᾳ (ἐν τῇ πόλει Aquila degli Abruzzi) ἡ ἐκδοσις ἐφημερίδος ἐν λατινικῇ γλώσσῃ. Ἡ πρωτοφανὴς καὶ μοναδικὴ εἰς τὸ εἶδος τῆς ἐφημερίδος αὐτῆς, ἐκδομένη κατὰ δεκαπενθήμεριαν, συνίσταται ἐξ ἑκτῶ σελίδων ὀγδόου σχήματος,

φέρει δὲ τὸν τίτλον „Alaudae“ ἥτοι *Κορυδαλοί*. Ἐκδότης αὐτῆς εἶναι ὁ Carlo Arrigo Ulerico, νεαρὸς φιλόλογος σπουδίας ἐν Μοναχῳ.

Ἐννέα πρωτότυπα χειρόγραφα τοῦ Ἀδρόου Τέννισον, τοῦ ἐστεμμένου ποιητοῦ τῆς Ἀγγλίας, πωληθέντα εἰς δημοπρασίαν πρᾶς τινος Ἄγγλου βαβλιωπράτου ἠγοράσθησαν ἀντὶ 8750 σελινίων — ἀρκούντως σημαντικοῦ ποσοῦ, λαμβανόμενου μάλιστα ὑπ' ἔψαι ἔτι ὁ Ἀδρόου Τέννισον εὐρίσκειται εἰσέτι μετὰ τῶν ζώτων, ἐνῆ κατὰ τὰ ἀνεκὰθεν ἐπικρατοῦν ἔθιμον τότε μόλις ἐκτιμῶνται ἐπαξίως τὰ χειρόγραφα τῶν ποιητῶν, ὅταν οὗτοι ἀπὸ πολλῶν αἰῶνων δὲν ὑπάρχωσι πλέον.

Χριστιανὰ ἰέρεια. Ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς ὑπάρχουσιν ἔτι μόνον ἰατροί, δικηγόροι, καθηγηταὶ κτλ. ἀλλὰ καὶ ἱερεῖς — θῆλεις, τοῦτ' ἐστὶ γυναῖκες περιβαλλόμεναι τὸ ἀξίωμα τῆς ἱεροσύνης. Μία ἐκ τῶν ἱερειῶν τούτων, ἡ Ellen Rinkle ἐν Κλεβελάνδῃ (Ὁχίο) ἐκτίσαστο ἑσχάτως καὶ τὸ δικαίωμα. ἵνα οἱ ὑπ' αὐτῆς εὐλογοῦμενοι γάμοι ἀναγνωρίζωνται καὶ ὑπὸ τῆς πολιτείας ὡς νόμιμοι καὶ ἔγκυροι.

Ἰπὸ τοῦ γάλλου ἀστρονόμου Charlois ἀνεκαλύφθη ἀπὸ τοῦ ἐν Νικαίᾳ ἀστεροσκοπεῖου ἐν ἔτι ἐκ τῶν μικρῶν ἐκείνων οὐρανίων σωμάτων, ἅτινα μετὰ τῶν δύο μεγάλων πλανητῶν, τοῦ Ἄρειος καὶ τοῦ Διδῆ, περιστρέφονται περὶ τὸν ἥλιον.

Ὁ Παστέρ ὑπέβαλεν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν στατιστικὴν τῶν διὰ τῆς μεθόδου τοῦ θερμοκέντητον ἀπὸ 1. Μαΐου 1889 μέχρι 1. Μαΐου 1889, καθ' ἣν φαίνεται ὅτι ἐκ 1673 ἀνθρώπων, δηχθέντων ὑπὸ λυσώων των κυνῶν, μόνον τρεῖς ἀδενεῖς ἀπέθανον, οἱ δὲ λοιποὶ ἰατρούθησαν.

Θεραπεία καρδιακῶν νοσημάτων. Μέγας γίνεται λόγος παρὰ τοῖς ἱατροῖς κίλλοις καὶ ἐν τοῖς ἱατρικῶς περιοδικῶς τῆς Ἰταλίας περὶ τῆς σπουδαιοτάτης ἐφευρέσεως νεαροῦ τινος ἐκ Βονωνίας ἱατροῦ, ὀνόματι Σ. Σιλᾶγγ, τῆς ἀφορώσης τὴν θεραπείαν τῶν καρδιακῶν νοσημάτων. Μετὰ πολυετέος ἐρεῖνας καὶ μελέτας, ἐνθαρρυνθεὶς ὑπὸ τῆς ἐν Ῥώμῃ ἱατρικῆς σχολῆς, ὁ Δρ. S. Salaghi κατωρῶσσε νὰ κατασκευάσῃ συσκευὴν τινα, ἥτις διὰ μηχανικῆς ἐπενεργείας δύναται νὰ ἀρῇ ἐντελῶς ἢ τοῖς ἁπλοῦς νὰ ἐλαττώσῃ σημαντικῶς τὰς διαταρᾶξεις τῆς κυκλοφορίας τοῦ αἵματος καὶ νὰ ἱατροῦσῃ τὰ καρδιακὰ νοσήματα. Ἡ ἱατρικὴ Σχολὴ τοῦ πανεπιστημίου τῆς Βονωνίας δώρισε πρὸς ἐξέτασιν τῆς ἐφευρέσεως ταύτης τοῦ Δρ. Σιλᾶγγ ἰδίαν ἐπιτροπήν, συνισταμένην ἐκ τῶν καθηγητῶν τῆς ἱατρικῆς Murri, Albertoni, Brugnoti, Rugi καὶ Cantalamesse τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐξετάσεως ἐδημοσιεύθησαν ἤδη ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς, ἥτις ἐξέφρασε „τὴν ἔγκρισιν καὶ τὸν θαυμασμόν“ τῆς ἐπὶ τῇ ἐφευρέσει τοῦ θεραπευτικοῦ τούτου μέσου, δι' οὗ θεραπεύονται πολλὰ καρδιακὰ νοσήματα, ἅτινα μέχρι τοῦ νῦν ἐθεωροῦντο ἀνίατα.

Ἡ ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Βονωνίας ὀρηγήτρια Giuseppina Cattani ἤρξατο ἑσχάτως τῶν παραδόσεων αὐτῆς, πραγματευθεῖσα κατὰ τὴν πρώτην παράδοσιν ἐνώπιον πολυπληθεστάτου ἀκροατηρίου περὶ τῆς Βακτηριολογίας ἐν γενεῇ καὶ τῆς ἐπιρροῆς αὐτῆς ἐπὶ τῆς νεωτέρας παθολογίας. Ὁ κλάδος, εἰς τὸν ὅποιον ἀφιερῶδη ἀποκλειστικῶς ἡ νεαρὰ διδάσκαλος, εἶναι ἡ γενικὴ παθολογία.

Ἡ διὰ τῆς *ραπτομηχανῆς* ἐργασία εἶναι βλαβερωτάτη εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὴν υγείαν τοῦ σώματος καὶ προξενεῖ πολὺ περισσοτέρας καὶ δεινότερας νόσους ἢ ἡ συνήθης διὰ τῆς βελόνης ἐργασία. Πρὸ πάντων προσβάλλοντα αἱ διὰ τῆς ραπτομηχανῆς ἐργαζόμεναι γυναῖκες ὑπὸ ἀναμίας καὶ ἐπομένως ὑπὸ διαταρᾶξεως ὀρισμένων τινῶν λειτουργειῶν τοῦ γυναικείου οργανισμοῦ. Ὅσαύτως παρουσιάζεται συχνότατα στομαγικὸς κατάρρους καὶ ἄλλα νοσήματα τοῦ στομάχου, ἔτι δὲ καὶ ραχίτις. Ἡ διὰ τῆς ραπτομηχανῆς ἐργασία ἐπενεργεῖ βλαβερῶς ἐπὶ τῆς κυκλοφορίας καὶ τῆς θρέψεως τοῦ αἵματος, βλαβερωτέως δὲ εἶναι πρὸ πάντων εἰς κοράσια 14 ἕως 16 ἐτῶν.

ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΓΝΩΜΑΙ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΚΑΠΝΙΣΜΑΤΟΣ.

Ποίαν ιδεάν ἔχετε περὶ τοῦ καπνίσματος; — Δὲν ἀμφισβάλωμεν ὅτι αἱ πλεῖστοι ἂν οὐχὶ πᾶσαι αἱ εὐγενεῖς ἡμῶν ἀναγνώστριαὶ δὴ ἀπαντήσωσιν εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην, ἔτι ὁ καπνὸς καὶ τὸ κάπνισμα εἶνε ἀποτρόπαιοι ἐλάττωμα, εἶναι ἐφεύρες τοῦ διαβόλου, τὴν ὁποίαν μισοῦσι καὶ ἀποστρέφονται. Ἀλλὰ καὶ μεταξὺ τῶν ἀνδρῶν ὑπάρχουσιν οὐκ ὀλίγοι ὅτινες ἀπεχθάνονται τὴν συνήθειαν ταύτην τοῦ καπνίζεσθαι. Ἐνταῦθα ὅμως δ' ἀντιπαρδείσωμεν τὰς περὶ τοῦ καπνίσματος γνώμας τῶν γνωστοτέρων καὶ διασημοτέρων τῆς Γαλλίας συγγραφέων καὶ ποιητῶν, ὅς οὗτοι ἀπερήναντο ἐν ἰδιοχείρῳ ἐπιστολαῖς πρὸς τὸν συγγραφεᾶ ἑνὸς διαγωνίσματος τῆς ἐν Παρισίοις „ἐταιρείας κατὰ τῆς καταχρήσεως τῆς νικωτίνης“.

Ὁ Η. Taine ἀποφαίνεται ὡς ἑξῆς: Πράγματι καπνίζω ἀρκετὰ σιγαρέττα. Τὸ κάπνισμα εἶνε διασκεδασίς ἐν στιγμαῖς ἐλλείψεως ιδεῶν καὶ διανοητικῆς ἀργίας· συγχρόνως ὅμως εἶνε δουλεία τοῦ ἀνθρώπου καὶ κινδυνώδης συνήθεια, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ πολλῶν παραδειγμάτων.

Ὁ Ἄνδρέας Thieniet γράφει τὰ ἑξῆς: Οὐδέποτε ἐχηρημάτιστα μέλος τῆς „ἐταιρείας ἐναντίον τῆς καταχρήσεως τοῦ καπνίσματος“, διὰ τὸν ἀπλοῦστατον λόγον ὅτι καὶ ἐγὼ αὐτὸς εἶμαι ἐμπαιθέστατος καπνιστῆς. Πρὸ δύο ἐτῶν μὲ παρεκάλεισεν ὁ πρόεδρος τῆς ἐταιρείας ταύτης νὰ συγγράψω μικρὸν τι διήγημα καὶ νὰ περιγράψω ἐν αὐτῷ τὰ παθήματα ἑνὸς ὄρχαριου ἐν τῷ καπνίζεσθαι. Ἄφ' οὗ ἐδημοσίευσεν τὸ διήγημα τοῦτο, ἔλαβον, ἐγὼ ὁ ἀνάξιος, ἀργυροῦν παράσημον παρὰ τῆς ἐν λόγῳ ἐταιρείας. Τοῦτο ὑπῆρξεν ὁ μόνος μου σύνδεσμος μετὰ τῶν ἀντιπάλων τοῦ καπνίσματος.

Ὁ Αἰμίλιος Ζωλάς λέγει τὰ ἑξῆς: Οὐδεμίαν ἔχω ὠρισμένην γνώμην περὶ τοῦ ζητήματος τούτου. Πρὸ δέκα περὶ που ἢ δωδέκα ἐτῶν ἔπαυσεν νὰ καπνίζω, κατὰ συμβουλήν ἰατροῦ τινος, διότι κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἐπίστευον ὅτι εἶχον προσβληθῆ ὑπὸ καρδιακοῦ νοσήματος. Ἀλλ' ἵνα πιστεύσω ὅτι ὁ καπνὸς ἔχει οἰανδήποτε ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς φιλολογικῆς ἐργασίας, δὴ ἴτω ἀνάγκη τρανωτῆ ἐπιστημονικῶν ἀποδείξεων. Εἶδον μεγάλους συγγραφεῖς καπνίζοντας πολὺ ἀλλ' οὐδόλους ἐκ τούτου ἀφυστέρους γενομένους. Ἄν ἡ μεγαλοφυΐα εἶνε νόσος τῶν νεύρων, πρὸς τί νὰ τὴν ἰατρεύσωμεν; Ἡ τελειότης εἶνε τόσον βαρετῆ, ὥστε πολλῶν λυποῦμαι ὅτι ἀπέβησαν τὴν συνήθειαν τοῦ καπνίσματος.

Ὁ Φραγκίσκος Κοππὲ ἀρχίζει μὲ τὰς λέξεις: „Εἶμαι μέγας καπνιστῆς, Κύριε μου!“ εἶτα δ' ἐξακολουθεῖ: „Ἀπὸ τοῦ δεκάτου ὀγδόου ἔτους τῆς ἡλικίας μου — ἦδη ἄνω τὸ τεσσαρακοστὸν ἔβδωμον — κρατῶ διὰς τὰς ἡμέρας σιγαρέττα εἰς τὸ στόμα μου. Οὐδέποτε καπνίζω σιγῆρα ἢ

διὰ καπνοσύριγγος, ἀλλὰ πάντοτε σιγαρέττα. Τὰ ἀνάπτω καὶ μετὰ τὰς πρώτας ῥοφήσεις τὰ ἀπορρίπτω. Εἶνε μὲν ἀληθές ὅτι δὲν εἶμαι ἐκτακτὸς ὑγιῆς καὶ εὐρωστος, ἀλλ' οὐδένα λόγον ἔχω νὰ ἀποδώσω εἰς τὸ κάπνισμα τὴν αἰτίαν τῆς ἀδυνατοῦ κράσεώς μου. Ἄπ' ἐναντίας δὲ πιστεύω, ἐν ὅσῳ δὲν μοὶ ἀποδεικνύεται τὸ ἐναντίον, ὅτι ὁ καπνὸς εἶνε διεγερτικὸς πρὸς ἐργασίαν καὶ ὄνειροπόλησιν, διὰ δὲ τὸν ποιητὴν αἱ δύο αὗται λέξεις εἶνε συνώνυμοι.“

Ἀλέξανδρος Δουμάς ὁ νεώτερος λέγει ἔτι καὶ ἄλλοτε ἠρωτήθη ὑπὸ τινος περὶ τοῦ ζητήματος τούτου, ἀλλὰ παρέπεμψε τὸν ἐρωτήσαντα πρὸς τὸν Augier καὶ Feuillet, ὅτινες ἀμφότεροι εἶναι μεγάλοι καπνισταί. „Ἐγὼ — ἐξακολουθεῖ — ὅστις εὐτυχῶς πολὺ ἀργὰ ἤρχισα νὰ καπνίζω, ἀπέκοψα τὴν συνήθειαν ταύτην, ἅμα ὡς παρετήρησα ὅτι ὁ καπνὸς μοὶ προὔξει σκοτοδινίας, αἵτινες πράγματι μετὰ ἐξάμηνον ἀποχῆν ἀπὸ τοῦ καπνίσματος δὲν ἐπανήλθον πλέον. Ὁ καπνὸς εἶνε κατὰ τὴν γνώμην μόνου, μετὰ τὸ οἰνόπνευμα, ὁ μέγιστος καὶ φοβερώτατος ἐχθρὸς οὐ μόνον τοῦ σώματος ἀλλὰ καὶ τοῦ πνεύματος. Οὐδεὶς ὅμως δὴ δυνήθη νὰ πύσῃ τὴν γενομένην κατάχρησιν τοῦ καπνοῦ, διότι οἱ ἀνόητοι ἀποτελοῦσι πάντοτε τὴν πλειονοψηφίαν, τοὺς δὲ ἀνόητους ὁ καπνὸς ὀλίγον δύναται νὰ βλάψῃ πνευματικῶς. Προσπαθήσατε λοιπὸν νὰ πείσητε τοὺς νοήμανας καὶ λογικοὺς περὶ τῆς βλαβερότητος τοῦ καπνίσματος. Οὐδεὶς δύναται νὰ ἀρνήθῃ ὅτι στηθικὰ νοσήματα προέρχονται συχνότατα ἐκ τῆς καταχρήσεως τοῦ καπνοῦ.“

Τελευταίαν ἀναφέρομεν τὴν γνώμην τοῦ Octave Feuillet. Οὗτος λέγει: „Ἦμην μέγας καπνιστῆς καὶ μετ' ἑλίας μου τὰς προσπάθειάς δὲν ἠδυνάμην ν' ἀποβάλω τὴν κακὴν ταύτην συνήθειαν τοῦ καπνίσματος. Πρὸ τινων ὅμως ἐτῶν ἠναγκάσθην ἀπολύτως νὰ πράξω τοῦτο, ἕνεκα μεγάλου τινος νευρικοῦ ἐρεθισμοῦ, τὸν ὁποῖον ἐπὶ πολλὸν χρόνον δὲν ἤθελα νὰ ἀποδώσω εἰς τὴν ἐνέργειαν τῆς νικωτίνης, ὅστις ὅμως πράγματι οὐδεμίαν ἄλλην αἰτίαν εἶχε ἢ τὸ δηλητηριῶν τοῦτο. Ἐπὶ τέλους ἠναγκάσθην νὰ ἐνδώσω εἰς τὴν ἀλήθειαν, ὅτι πλέον τὰ νευρικὰ πάθη καὶ ἰδίαι αἱ σκοτοδινίαι καὶ οἱ στομαχικοὶ σπασμοὶ ἔγειναν συχνότεροι καὶ ἀφόρητοι. Ἐν γένει θεωρῶ ὡς πρόδηλον καὶ ἀναμφίβολον, ὅτι ὁ καπνὸς εἰς νευρικοὺς ἀνθρώπους πρὸ πάντων εἶνε βλαβερώτατος. Κατ' ἀρχὰς ἐπιφέρει ἐλαφρὸν τινα ἐρεθισμόν, ἐλαφρὰν τινα μέθην, ἥτις ἀποκοιμίζει τὰς πνευματικὰς δυνάμεις. Ἀναγκάζεται τις νὰ ἀγωνίζεται ἐναντίον τῆς ἰδίας τοῦ ἐνεργείας διὰ τινος ἀντιδράσεως, ἥτις καταπονεῖ τὸ σῶμα καὶ ἀπομβλύνει τὴν θέλησιν.“

Αγχαρισίας διὰ τοῦ ἀριθμοῦ τούτου τῆς πρώτης ἐξαμηνίας τῆς Κλειῶς παρακαλοῦμεν τοὺς ἀπανταχοῦ ἀξιότιμους κ. συνδρομητὰς καὶ ἀναποκριτὰς μας, ὅπως ἐπισπεύσωσι τὴν ἀποστολὴν τῶν καθυστερουσῶν συνδρομῶν. — κ. Θ. Μ. εἰς Πειραιᾶ. Ἀναμένομεν. — κ. Ἀδελ. Χ. Φ. εἰς Βελιγράδιον. Τοιοῦτον τι δὲν μᾶς συνέβη ποτὲ — κ. Χ. Α. εἰς Κάϊρον. Σῆς ἐγράψαμεν. — κ. Α. Μ. εἰς Ἀγγίλιον. Ἐλπίζομεν νὰ πεισθῆτε. — κ. Π. Μ. εἰς Ἄρισόν. Ἐνεγράψαμεν καὶ σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Ὡς πρὸς τὰ λοιπὰ δ' ἀναποκριθώμεν. — κ. Α. Κ. εἰς Βῶλον. Ἐνεγράψαμεν καὶ ἀπεστάλησαν, αἱ εἰκόνας ἐστάλησαν ἐπὶ συστάσει. — κ. Α. Φ. Α. εἰς Ἀλεξάνδρειαν. Ἐλήφθησαν καὶ σᾶς εὐχαριστοῦμεν, ἐπίσης δὲ σᾶς εὐχαριστοῦμεν καὶ διὰ τοὺς ὑποδειγθέντας ἡμῖν νέους συνδρομητὰς. — κ. Ι. Ν. Σ. εἰς Φιλιππούπολιν. Ν. Σ. Π. εἰς Κισινόβιον, Ι. Ζ. εἰς Βατούμ, Ι. Μ. εἰς Ροστίβιον, Π. Η. εἰς Ὀδησσόν, Β. Β. εἰς Ἀδριανούπολιν. Ἐλήφθησαν καὶ σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — κ. Δρ. Γ. εἰς Κάϊρον. Σῆς εὐχαριστοῦμεν. — κ. Ν. Ε. Β. εἰς Ζαγαζί. Ἐνεγράψαμεν, τὰ δὲ λοιπὰ ἐσημειώσαμεν. — κ. Π. Α. εἰς Ἀνάπαν. Ἀπεστάλη. — κ. Ε. Δ. Ο. εἰς Σουζῆ. Ἐσημειώσαμεν. — κ. Α. Κ. Π. ἐν Λεμησοῦ. Ἐνεγράψαμεν. — Πανος. Ἀρχ. Μ. εἰς Τιφλίδα. Ὡς ἀποστάλη κατ' ἐπιθυμίαν σας. — κ. Α. Π. εἰς Κάϊρον. Ἀναμένομεν. — κ. Ν. Ζ. εἰς Ἀδριανούπολιν. Ἐλήφθη. — κ. Α. εἰς Κυθωνίας. Αἱ προσωγραφίαι τῆς Κλειῶς μας εὐλογροφοῦνται ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν ὠραίων τεχνῶν ἐνταῦθα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ. Σπυρίδων Βασιλειάδης, μετὰ προσωπογραφίας. — Μία γνώμη ὑπὸ Γ. Σ. — Ἡ ἁγία πόλις τῶν Ἰνδοῦ. Περιγραφή ταξιδίου εἰς Βενάρες ὑπὸ Φ. Σιγέρου. — Ὁ Δαίμων. Διήγημα ὑπὸ Ι. Ι. Κρασοβάνου (συνέχεια). — Πανακοθήκη, ἥτις ἐρμηνεύει τῶν εἰκότων. — Ποικίλα. (Δεισιδαιμονία αὐτοκράτορος. — Ἡ φιλοξενία ἐν Σαμαῶ. — Ἀνθρωποδοξία ἐν Ἀφρικῇ. — Βραχυτάτα ὀνόματα ἀνθρώπων πόλεων κτλ. — Ἐκθεαὶς ὑποδημάτων. — Ἐκθεαὶς ναυτικῆς καὶ στρατιωτικῆς.) — Ἐπιστήμη καὶ Καλλιτεχνία. (Βροχὴ μελάνης. — Βροχὴ αἵματος. — Κατὰ τῆς μαστίγος τῶν κινώτων. — Τὸ νεώτατον δόγμα τοῦ Ἀλφόνσου Landet. — Ἐφημερίς λατινικῆ. — Ἐνείνα πρωτότυπα χειρόγραφα τοῦ Ἀόρδου Τένυσον. — Χριστιανὰ ἱερέσια. — Ἀνακάλυψις ἑνὸς μικροῦ οὐρανοῦ σώματος. — Ἡ στατιστικὴ τῶν ὑπὸ τοῦ Παστέρ θεραπευθέντων. — Θεραπεία καρδιακῶν νοσημάτων. — Ἡ ὄψη ἡγήτρια Giuseppina Cattani. — Περὶ τῆς βλαβερότητος τῆς διὰ βαπομυχανῆς ἐργασίας.) — Διάφοροι γνώμαι περὶ τοῦ καπνίσματος. — Μικρὰ Ἀλληλογραφία.

ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ. Σπυρίδων Βασιλειάδης, μετὰ βιογραφίας (ἐν σελ. 177). — Ὁ Βασιλεὺς καὶ ἡ Βασίλισσα τῆς Σαξωνίας (ἐν σελ. 181). — Ὁ ἀπρηγορευμένος καρπός. Κατὰ τὴν εἰσιογραφίαν τοῦ Α. Ludwig (ἐν σελ. 185).

Ἐκδότης Π. Α. ΖΙΤΟΥΡΗΣ.

Τύποις Bär & Hermann, ἐν Λειψίᾳ. — Χάρτης ἐν τῆς Nene Papiermanufaktur ἐν Στροσβούργῳ. — Μελάνη Frey & Sening, ἐν Λειψίᾳ.